

Kellonummen hautausmaa

Hallinnointi- ja kunnossapitosuunnitelma 15.4.2025

Sisällys

1 Alkusanat 3

2 Johdanto ja tausta 5

- 2.1 Yleistä
- 2.2 Hautausmaan muodostumisen historia ja suunnittelu
- 2.3 Espoon seurakuntayhtymän ympäristöjärjestelmä ja ISO 14001 -ympäristöjohtamisjärjestelmän sertifikaatti
- 2.4 Hautausmaa-alueen rakentaminen ja nykyinen käyttö
 - 2.4.1 Maa-alueiden käyttö
 - 2.4.2 Rakennukset
 - 2.4.3 Hautausmaan huoltorakennuksen peruskorjaus- ja uudisrakennushanke 2024–2025

3 Viihtyvyys ja käytettävyys 9

- 3.1 Saapuminen Kellonummelle
- 3.2 Hautausmaalle saapuminen
- 3.3 Opasteet
- 3.4 Reitit ja kulkuväylät
- 3.5 Kävijäkokemus hautausmaalla

4 Terveys, hyvinvointi ja turvallisuus 12

- 4.1 Palvelut
- 4.2 Kävijäpalautteen käsittely
- 4.3 Hautausmaakävijöiden turvallisuus
- 4.4 Pelastussuunnitelma
- 4.5 Koirat
- 4.6 Polkupyörällä tai sähköpotkulaudalla liikkuvat
- 4.7 Henkilökunnan huomio- ja suojavaatetus

5 Kunnossapito ja puhtaus 14

- 5.1 Hautausmaan hoidon vuosikello
- 5.2 Jätehuolto ja kierrätys
- 5.3 Viheralueiden kunnossapito

- 5.4 Puuston kunnossapito ja puustoon liittyvä turvallisuus
- 5.5 Rakennusten, infrastruktuurin ja kaluston kunnossapito
- 5.6 Hoitosuunnitelma
- 5.6.1 RAMS-luokituksen hyödyntäminen
- 5.7 Ilkivalta
- 5.8 Valkohäntäkauriit ja kuusipeurat

6 Kunnossapidon kehittäminen ja hallinnointi 22

- 6.1 Hallinnointi ja organisaatio
- 6.2 Rahoitus
- 6.3 Tavoitteet ja hankkeet seuraavien 3–10 vuoden aikana

7 Ympäristövaikutusten hallinta 24

- 7.1 Fossiilisten polttoaineiden vähentäminen ja energiatehokas valaistus
- 7.2 Vedenkulutus
- 7.3 Kemikaalien käytön välttäminen
- 7.4 Kierrätys ja elinkaariajattelu
- 7.5 Vieraslajit
- 7.6 Kasvillisuuden valinta

8 Luonnon monimuotoisuus, maisema ja kulttuuriperintö 26

- 8.1 Kasvillisuus
- 8.2 Linnut, eläimet ja niiden elinympäristöt
- 8.3 Ekologisia palveluja
- 8.4 Kulttuuriperintö

9 Yhteisön osallistaminen ja yhteisöllisyys 29

- 9.1 Hautausmaalle soveltuvat aktiviteetit ja palvelut erilaisille käyttäjäryhmille

10 Markkinointi ja viestintä 30

11 Liitteet 34

Alkusanat

Kellonummen hautausmaan hallinnointisuunnitelma on laadittu The Green Flag Award guidance manual -käsikirjan pohjalta. Hallinnointisuunnitelman ensimmäisen version tuottivat Hämeen ammattikorkeakoulun hortonomiopiskelijat keväällä 2022. Sen jälkeiset suunnitelmat keväältä 2023 ja 2024 sekä tämä hallinnointisuunnitelma keväältä 2025 on valmisteltu seurakuntayhtymän oman henkilökunnan toimesta. Pohjana on käytetty aikaisempien vuosien hakemuksia ja hakemusohjekirjan mukaista otsikointia täydennettynä aiempien vuosien kehittämissuositusten mukaisilla teemoilla.

The Green Flag Award -järjestelmä (GFA) on Iso-Britanniasta kotoisin oleva puistojen, hautausmaiden ja avoimien viheralueiden kansainvälinen laatujärjestelmä. Suomessa sitä hallinnoi Viherympäristöliitto. Tunnustuksen saaminen edellyttää hyvin kunnossapidettyä ja hyvin hallintoa, kaikille avointa puistoaluetta. Alueella pitää ottaa huomioon sekä erilaiset käyttäjäryhmät että luontoarvot. GFA:n tuomariauditointi koostuu hallinnointisuunnitelman ja mahdollisten muiden kirjallisten dokumenttien arvioinnista sekä paikan päällä tehtävästä tuomaroinnista. Tunnustusta on haettava ja se voidaan uusina vuosittain. Tunnustuksen saaminen edellyttää edellisvuotiseen tuomari-palautteeseen vastaamista.

Kellonummen hautausmaa on huolella rakennettu julkinen viheralue, jossa on lähtökohtaisesti huomioitu monia Green Flag Award -tunnustuksen edellyttämiä asioita. Hautausmaa on laaja ja monipuolinen puistoalue, kuitenkin melko tuntematon muille kuin hautausmaalla vieraileville omaisille. Heti hautausmaan vierestä alkaa Nuuskion kansallispuistoalue ulkoilureitteineen, joka nivoutuu saumattomasti yhteen hautausmaan toisella puolella Oittaaan ulkoilualueen kanssa. Tunnustuksen toivo-

taan myös tuovan hautausmaalle lisää uusia kävijöitä ja lisäävän yleistä tietoisuutta hautausmaista vierailukohteina.

Kaikessa hautausmaan toiminnassa on otettava huomioon, että kaiken edelle menevä prioriteetti ja tärkein tehtävä on hautausten mahdollistaminen ja sujuminen häiriöttömästi. Hautojen kaivaminen Kellonummen hautausmaalla on ollut ulkoistettu vuoden 2024 loppuun saakka. Vuoden 2025 alusta alkaen haudankaivuun on vaatinut merkittävästi enemmän oman henkilökunnan työaikaa, kun ulkoistamisesta luovutaan. Tämä vaikuttaa kaikkeen Kellonummen hautausmaalla tapahtuvaan toimintaan ja toiminnan suunnitteluun, myös kehittämiseen.

Green Flag Award myönnettiin ensimmäisen kerran Kellonummen hautausmaalle vuonna 2022. Hautausmaan kehittämistä on jatkettu, ja tunnustusta on sittemmin haettu ja saatu vuosina 2023 ja 2024. Kellonummesta tuli jo vuonna 2022 ensimmäinen suomalainen hautausmaa, joka on saanut luvan käyttää GFA:n vihreää lippua. Kellonummen hautausmaan esimerkin toivotaan innostavan myös muita hautausmaiden ylläpitäjiä hakemaan kansainvälistä tunnustusta. Samalla toivotaan, että entistä useampi ihminen tulisi tietoiseksi, että hautausmailla voi viettää aikaa kauniissa, rauhoittavassa ja hyvin kunnossapidetyssä ympäristössä liki samoin kuin missä tahansa muussa maisemapuistossa.

Tunnettuuden kasvamisen lisäksi on käynyt ilmeiseksi, että Kellonummen hautausmaa on jo ensimmäisten GFA-vuosien aikana hyötynyt Green Flag Award -prosessista ja sen yhteydessä saadusta kehittämisohjeista hallinnointijärjestelmän ja tulevaisuuden suunnitelmien näkyväksi tekemisessä. Kehittämistyö jatkuu tulevinakin vuosina.

Hallinnointisuunnitelma on koottu muun muassa seuraavien lähteiden pohjalta:

Hautaus-toimen työnjohtajien Sanna Kuulan ja Asko Leinosen haastattelu ja vierailu Kellonummella 2.2.2022

Espoon seurakuntayhtymän ympäristöjärjestelmä 2021–2030 ja ympäristötilinpäätökset 2022, 2023 ja 2024 (julkaistaan keväällä 2025)

Hautaus-toimen työnjohtajan käsikirja 28.2.2023 ja hautaus-toimen toimintakäsikirjat

Kasvilistaukset 2005–2021

Kellonummen hautausmaan historiaa 1996

Kellonummen hautausmaan käyttösuunnitelma 19.5.2022

Kellonummen hautausmaan organisaatiokaavio

Ryhmäkasvisuunnitelma 2022

Vuosikertomukset 2003–2024

Kellonummen metsäsaarekkeiden hoitosuunnitelma 2022

Kuvat: Jukka Granström, Eija Harju, Mikko Räfsten, Kerttuli Boucht ja Kellonummen hautausmaa, ellei toisin ole mainittu.

Kartat: Jussi Ankkuriniemi

Taitto: Espoon seurakuntayhtymän viestintäpalvelut

2 Johdanto ja tausta

2.1 Yleistä

Kellonummen hautausmaa sijaitsee Espoossa Uudenmaan maakunnassa. Helsinki-Vantaan lentoasemalta sinne on matkaa noin 26 kilometriä E18 tien kautta. Maan pääkaupungin, Helsingin, keskustasta se sijaitsee niin ikään noin 26 kilometrin etäisyydellä. Espoon hallinnollisesta keskuksesta pohjoiseen matkaa on noin seitsemän kilometriä. Kellonummen hautausmaa sijoittuu Karhusuon kaupunginosaan. Hautausmaan osoite on Kellonummentie 15.

Hautausmaan pinta-ala sisääntulo-, kappeli- ja huoltoalueineen on 19,59 ha.

Hautausmaa-alueesta on tehty yleiskartta, jossa

näkyvät sen jakautuminen osastoihin. Osastokarttoihin on merkattu hautarivit ja hautapaikkanumerot.

Hautausmaan maaperä on luokiteltu pohjasuhdekartassa hautauskelpoisuusluokkiin I-IV. Uusin laajennusalue on rakennettu kokonaan täyttöhiekalle. Hautausmaan puusto koostuu luonnonvaraisista sekä istutetuista havu- ja lehtipuista.

Haudat ovat arkkuhautoja, tuhkahautoja, muistolehdon yksittäisiä hautasijoja sekä alue, jonne vainajan tuhka sirotellaan. Tuhka voidaan haudata maatuovassa uurnassa, muussa arvokkaassa kääreessä tai ilman uurnaa. Pyynnöstä hautasija osoitetaan erilliseltä tunnustuksettomalta hautausmaalta.

Arkkupaikkoja on laskennallisesti 7500 ja uurnahautapaikkoja 2500. Lähivuosina kahdesta arkkuhautaosa-
stosta kaavoitetaan noin tuhat uutta uurn-

| Kellonummen hautausmaan toiminnot.

| Hautoja muistomerkkeineen.

nasukuhautaa. Arkkuhaudat vähenevät noin 890 haudalla. Seurakuntayhtymän hautavaranto perustuu Kellonummen hautausmaalla osittain uusien paikkojen lisäksi seurakuntayhtymän hallintaan palautuvien hautojen uusiokäyttöön. Kellonummen hautausmaa on ainoa Espoon hautausmaista, josta on mahdollista saada uusia arkkuhautapaikkoja.

Haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija, ellei yhteinen kirkkoneuvosto toisin päättä. Kaikki arkku- ja tuhkahaudat hoidetaan yhtenäisenä nurmipintana. Alueella on pakollinen pinnanhoito H-osastoa lukuun ottamatta. H-osastollekin voi ostaa pinnanhoidon yhdeksi, viideksi tai 25 vuodeksi kerrallaan.

Metsähautausmaan osastoilla arkut haudataan

pääasiassa kahteen päällekkäin olevaan hautasiain/hauta. Niittyhautausmaan osastoilla haudataan joko yksi arkku/hauta tai kaksi vierekkäistä arkku/hauta. Uusimmilla, vielä käyttöön ottamattomilla arkkuosastoilla on kolme päällekkäistä arkku/hauta. Arkkusijojen koskemattomuusaika on 20 vuotta ja hautaoikeusaika 25 vuotta. Tunnetuksi alueelle haudataan myös muita kuin evankelisluterilaisen kirkon jäseniä, esimerkiksi islamilaisia vainajia.

Hautausilmansuunta on luode-kaakko lukuun ottamatta islamin uskoisten vainajien hautoja, joiden suuntaus sallii vainajan hautaamisen oikealla kyljellään maaten, katse luotuna Mekkaa kohti.

Haudoilta ei ole lupa istuttaa puita eikä ruohomaisia kasveja, joiden kasvukorkeus on yli 70 cm. Kukkaryhmiä tai hautoja ei saa reunustaa. Hautausmaan talviaikaiseen kunnossapitoon kuuluu pääkäytäväverkoston auraus ja liukkauden torjunta. Samoin toimitaan talviaikana tapahtuvien hautausten yhteydessä hautapaikalle pääsyn mahdollistamiseksi.

Muistomerkistä huolehtiminen, puhtaanapito ja vastuu turvallisuudesta kuuluvat hautaoikeuden haltijalle riippumatta siitä, kuka hautaa hoitaa. Muistomerkkin siirtäminen ennen ja jälkeen arkkuhautauksen tehdään hautaoikeuden haltijan toimeksiantona ja kustannuksella.

2.2 Hautausmaan muodostumisen historia ja suunnittelu

Ensimmäinen Kellonummen hautausmaan 5,5 ha osa hankittiin jo vuonna 1955. Sitä seurasi useita kauppoja ja maanvaihtoja Espoon kaupungin ja yksityisten maanomistajien kesken. Viimeisin maanhankinta tehtiin vuonna 1996. Nykyisin maa-aluetta on yhteensä 75 ha.

Ensimmäinen hautausmaan aluetta koskeva kaavoitus tehtiin 1977–1984. Laajennusalueiden asemakaavan laadinta käynnistyi vuonna 1999.

Kellonummen hautausmaan suunnittelu alkoi vuonna 1976. Seuraavana vuonna kirkkovaltuusto päätti toimenpiteistä hautausmaan perustamiseksi. Suunnittelukilpailu käynnistettiin vuonna 1978 ja tulos julkaistiin 1979. Kilpailuun tuli 22 ehdotusta

ja voittajaksi valittiin tukholmalaisen Auli Hietakan-gas-Kochin suunnitelma. Siinä korostuvat viihtyisyyselementit, vesi ja kasvit.

Hautausmaa jakautuu kahteen pääosaan: metsähautausmaahan ja niittyhautausmaahan. Metsähautausmaan osastoissa kasvaa puita ja osastojen välit ovat luonnontilaista metsää toisin kuin niittyhautausmaalla, jonka osastoilla ei kasva puita. Hautausmaan pääportilta avautuva näköala-akseli kaareutuu loppupäästään jättäen vaikutelman ikuisuudesta. Portilta avautuva näköala suurelta rautaiselta ristiltä suunniteltiin anonyymiksi muistolehtoalueeksi. Se toimii myös muistelupaikkana. Tämä kapea alue ja näköalalinja, jolta voi tiettyyn kellonaikaan nähdä auringonlaskun, avautuu muistelupaikan sekä suuren rautaristin jälkeen kaukaisuuteen niittyhautausmaalle asti ja kaareutuu loppupäästään näkymättömiin ikuisuuteen, kuten elämä.

2.3 Espoon seurakuntayhtymän ympäristöjärjestelmä ja ISO 14001 -ympäristöjohtamisjärjestelmän sertifikaatti

Seurakuntayhtymällä on ISO 14001 -standardiin pohjautuva, yhteisen kirkkoneuvoston hyväksymä ympäristöjärjestelmä. Järjestelmälle on myönnetty ISO 14001 -ympäristöjohtamisen sertifikaatti 21.4.2024. Sertifikaatti on voimassa kolme vuotta, siihen sisältyvät vuosittaiset ulkoisen auditoijan toimesta tapahtuvat auditoinnit. Sertifikaatin on myöntänyt akkreditoitu sertifiointiyritys DNV Business Assurance Finland Oy.

Seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymän ympäristöpolitiikan mukaan hautausmaita ja viheralueita hoidetaan niin, että ympäristölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Ympäristöjärjestelmä kattaa kaikki seurakuntayh-

| Auditoinnissa tutustuttiin Kellonummen jätevedenpuhdistamon kaivoihin. Kuva: Eija Harju

tymän tehtäviin kuuluvat työalat ja toiminnot. Se sisältää myös seurakuntayhtymän hautausmaihin liittyviä ympäristötavoitteita ja niiden toteutumisen seurannassa käytettäviä mittareita. Hautausmaalle asetettujen tavoitteiden osalta ne koskevat siis myös Kellonummen hautausmaata. Green Flag Award -tunnustus ja siihen liittyvä kehitystyö on tärkeä osa hautausmaihin liittyvää ympäristötyötä.

Hautausmaita koskevat yksityiskohtaisemmat ympäristöjärjestelmän tavoitteet on kuvattu tämän dokumentin liitteeseen.

Kuvaus seurakuntayhtymän ja myös hautauspalveluihin ja hautausmaihin liittyvästä ympäristötyöstä kuvataan vuosittain julkaistavaan ympäristötilinpäätökseen (Ympäristö - Kirkko Espoossa).

2.4 Hautausmaa-alueen rakentaminen ja nykyinen käyttö

2.4.1 Maa-alueiden käyttö

Kellonummen hautausmaan perustaminen on vahvistettu vaiheittain Opetusministeriön päätöksillä vuosina 1960, 1981 ja 1986. Ensimmäiset rakennusurakat valmistuivat vuonna 1983.

Ensimmäisen toteutusvaiheen suunnitelmat valmistuivat 1985 ja niiden mukainen rakentaminen tapahtui seuraavana vuonna. Viherrakennustyöt

teki Finn Garden Oy. Osastot A, B, C, N, M, O ja P, Q, R, S ja U on vihitty käyttöön 1986.

Toisen toteutusvaiheen suunnitelmat valmistuivat 1987 ja rakentaminen 1991. Silloin toteutettiin osastot D, E, F, H, I, J, T sekä vanhat pienet osastot K, L, G1 ja G2 nykyisen laajennuksen paikalla.

Kolmannessa toteutusvaiheessa J-osasto rakennettiin uudelleen tunnuksettomaksi hautausmaaksi ja otettiin käyttöön 1.1.2007. Neljäs toteutusvaihe otettiin käyttöön 30.6.2009, ja se sisälsi laajennusalueen osastot G1, G2, K ja L.

Viidennessä toteutusvaiheessa anonyymistä uurnamuistolehdosta erotettiin omaksi osastokseen V-alue, jolle rakennettiin lapsimuistolehto sekä muistelualue. Ne otettiin käyttöön 11.9.2018.

Kellonummen hautausmaa on otettu käyttöön vuonna 1987.

2.4.2 Rakennukset

Kellonummen ensimmäinen huoltorakennus valmistui vuonna 1985. Sen oli suunnitellut Arkkitehtitoimisto Timo ja Tuomo Suomalainen. Rakennuksessa olivat henkilöstön työ- ja sosiaalilat, varastot ja varikko. Hautausmaan ulkopuolella pääsisäänkäynnin vieressä on myös pieni porttirakennus, jota on kuvattu tarkemmin luvussa 3.2. ja 4.1.

2.4.3 Hautausmaan huoltorakennuksen peruskorjaus- ja uudisrakennushanke 2024–2025

Hautausmaan toimintaan ja kehittämisen mahdollisuuksiin vuosien 2024 ja 2025 aikana on vaikuttanut vuodesta 2022 alkanut merkittävä saneeraus-hanke, jonka rakentamisvaihe on ajoittunut vuosiin 2024–2025. Hankkeen yhteydessä on purettu rakennuksia, rakennetaan kokonaan uudet toimisto- ja sosiaalilat sisältävä rakennus ja uusitaan vanhaa huoltorakennusta alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen. Hanke valmistuu lokakuussa 2025, jonka jälkeen uusien tilojen voidaan olettaa olevan hyvät ja toimivat sekä hautausmaan toimintojen että henkilökunnan näkökulmasta. Kuitenkin itse hankkeen aikana on jouduttu ajankäytöllisesti, toiminnallisesti sekä säilytystilojen puolesta ajoittain haastaviin tilanteisiin, joita on pyritty mahdollisuuksien mukaan lieventämään erilaisin tilapäisratkaisuin.

| Saneeratun huoltorakennuksen konehalli.

Hankkeen aikana mahdollisuudet erilaisiin muihin hautausmaan kehittämistoimenpiteisiin ovat olleet rajalliset, koska tilapaisesti pienentyneet resurssit on pitänyt suunnata hautausmaan päätoimintoihin eli sujuvan hautaamisen varmistamiseen, omaisten palvelemiseen, hautausmaan yleishoitoon sekä seurakuntayhtymän hoidossa olevien hautojen hoitosopimusten mukaiseen hoitoon.

Uudet tilat mahdollistavat uusia, aiempaa tehokkaampia ja ympäristöystävällisempiä toimintoja.

Uudistetun huoltorakennuksen tiloissa on muun muassa lämmitettyjä maa-ainesvarastoja, uudistettua konehallia, paja ja puutyöversta.

3 Viihtyvyys ja käytettävyys

3.1 Saapuminen Kellonummelle

Kellonummen hautausmaa on saavutettavissa helpoimmin autolla, bussilla tai polkupyörällä. Hau-

tausmaa sijaitsee melko kaukana asutuskeskuksista, jolloin kävellen liikkuvalla kertyy matkaa. Hautausmaata lähin asutuskeskus on Espoon keskus. Kehä III kulkee etelässä ja siltä on mahdollista liittyä Kunnarlantien kautta Kellonummentielle. Kunnarlantien ja Kellonummen tien risteyksessä on hautausmaalle ohjaava Espoon kaupungin opasohjeistuksen mukainen ohjeistus suomeksi ja ruotsiksi.

Hautausmaata lähin bussipysäkki sijaitsee porttirakennuksen luona, kappelin läheisyydessä. Bussi kulkee alueelle noin kerran tunnissa. Kesäaikaan ja koululaisten loma-aikaan vuorot kulkevat harvemmin. Muilla busseilla on mahdollista päästä Kunnarlantien varteen reilun kilometrin päässä sijaitseville pysäkeille.

Kellonummen hautausmaalla on kolme parkkialuetta autolla saapuville. Pääportin parkkialue sijaitsee porttirakennuksen takana. Se on lyhyen kävelymatkan päässä itse portista. Uusi parkkialue S- ja O-hautaosastojen läheisyydessä on ollut tervetullut lisä, koska portti on lähempänä kyseisiä hautaosastoja ja on mahdollistanut kävijöille helpomman pääsyn niittyhautausmaalle. Siuna-

| Green Flag Award -arviointiin sisältyvä alue on rajattu karttaan ruskealla.

uskappelin edessä on oma erillinen parkkialue. Kapasiteettia pidetään tällä hetkellä riittävänä, vaikka juhlapyhinä, kuten pyhäinpäivänä tai jouluna, parkkialueet täyttyvät usein autoista. Toimistossa asioivat voivat pysäköidä ajoneuvonsa toimiston edustalle.

Siunauskappelin pysäköintialueella on sähköautojen latausvalmius. Latauspisteitä rakennetaan lisää muillekin parkkialueille tulevana vuosina.

3.2 Hautausmaalle saapuminen

Hautausmaa pyrkii ottamaan surevat omaiset vastaan kunnioittaen ja lempeästi rauhoittaen. Hautausmaa on ympäristönä hyvin yksityinen tila. Omaisten suru on siellä aina läsnä. Hautausmaan portit ovat avoinna kävijälle vuorokauden ympäri.

Hautausmaan tärkein sisäänkäynti on metsähaudausmaan puolella sijaitseva pääportti. Metsän läheisyys tuo sen yleisilmeeseen rauhallisuutta. Pääporttia ja sen sivuporttia koristavat havupuut ja hillityt istutukset. Portti on leveä ja tarvittaessa siitä voidaan ajaa ajoneuvolla.

Porttirakennuksen peruskorjaus sisältyy seurakuntayhtymän pitkän aikavälin rakentamissuunnitelmaan ja on ajoitettu viimeisimmässä suunnitelmassa vuodelle 2028. Porttirakennukseen tullaan nykyisen yleisö-WC:n lisäksi tekemään asiakaspalvelutilat esimerkiksi uurnan luovutusta ja hautapaikanäyttöjen yhteydessä tapahtuvia paperitöitä varten, minkä lisäksi rakennuksen on tarkoitus toimia ikään kuin infopisteenä, henkilökunnan ollessa paikalla sopimuksen mukaan.

Porttirakennuksen remontoinnin yhteydessä on ajateltu toteuttaa pääsisäänkäynnin opastetauluja, muun muassa uusimalla ilmoitustaulu yhteystietoineen ja aukioloaikoineen sekä muine oleellisine tietoineen. Kellonummentielle, Kunnarlantielle tai muille katualueille ei voi tehdä kylttejä ilman asianmukaisia lupahakemusmenettelyjä, ja silloinkin kylttien ulkoasu on tarkasti määritelty. Niinpä nykyisen kyltityksen on katsottu olevan riittävä. Tällä hetkellä Kunnarlantieltä saakka on virallinen opastus hautausmaalle.

Heti portin jälkeen tulijaa tervehtii korkea risti, jonka takana avautuu kauniisti metsäsaarekkei-

den väliin jäävä muistolehto. Hautausmaalle on mahdollista päästä sisään myös lähellä A-osastoa sijaitsevan pikkuportin kautta tai ajamalla pienelle parkkipaikalle niittyhautausmaan läheisyydessä. Virallisten porttien lisäksi työaikana voi tarvittaessa käyttää hautausmaan huoltoporttia. Porttien siisteys kiinnitetään erityistä huomiota. Pikkuportti korjattiin vuonna 2022. Hautausmaan pääportti sen sijaan päätettiin tuossa yhteydessä jättää ennalleen, sillä sen kasvillisuus olisi muuten tuhoutunut pinnoitustyön yhteydessä.

3.3 Opasteet

Kellonummen hautausmaa on noin 20 hehtaaria laaja kokonaisuus, joten on tärkeää opastaa kävijä löytämään haudalle ja suunnistamaan kohteessa. Porteille ja reittien risteyskohtiin on sijoitettu yhteensä kahdeksan opastetaulua karttoineen.

Hautausmaa on jaettu kartoissa kirjaimilla merkittyihin osastoihin. Kirjainmerkinnöillä sekä opaste- ja osastoviitoilla autetaan omaisia löytämään oikea hautapaikka alueelta. Osastot on merkitty maastoon kirjainpylväin. Haudan löytämistä on helpotettu merkitsemällä kunkin osaston viimeinen ja ensimmäinen hautarivi merkkipaalulla.

Hautausmaahan voi tutustua ennakkoon Espoon seurakuntien verkkosivuilla olevan kartan kautta tai hakea tietoa hautahaku.fi-sivustolta. Sieltä näkee myös osastokartat numeroituine hautapaikkoina, ja ne vastaavat täsmällisesti maastosta löytyviä kohteita. Hautausmaan henkilökunta auttaa virka-aikana tarvittaessa kävijää löytämään etsimänsä.

Hautausmaalla olevien ilmoitus- ja opastaulujen tietoja tullaan täydentämään porttirakennuksen remontoinnin yhteydessä. Opastaulujen ajantasaisuuden tarkistamisen ja täydentämisen tarve on tiedostettu ja asia on mukana tulevien vuosien kehittämistoimenpiteissä. Porttirakennukseen on tarkoitus tehdä selkeät ja tarkat opasteet, joissa kerrotaan muun muassa kastelupisteiden ja jätealueiden sijainti. Myös taulujen ulkoasu muokataan seurakuntayhtymän uuden, vuonna 2025 päivittyneen visuaalisen ilmeen mukaiseksi.

Osa porttirakennuksen yhteyteen tulevista opas-

teista voidaan mahdollisuuksien mukaan toteuttaa niin, että ne ovat valaistuja, jotta niitä on helppo lukea myös pimeään vuorokaudenaikaan.

3.4 Reitit ja kulkuväylät

Kellonummen sisäänkäynnit ja kulkuväylät ovat leveitä ja esteettämiä. Tarvittaessa kulkuväylillä voi liikkua ajoneuvoilla lähelle hautaosastoa ja ajaa raskasta kalustoa hautausmaalle. Väylien asfaltoinnilla ja paikoittaisilla kiveyksillä helpotetaan myös liikkumista. Samasta syystä tietyissä kohdin risteysten kiveyksiä on loivennettu. Risteyksien loivennukset niin ikään vähentävät väylien kulumista.

Hautaosastoilla on joko kivetyt tai nurmipintaiset huoltokäytävät. Kulkuväyläverkosto on suunniteltu niin, että kävijä voi tehdä kierroksia alueella ja oikaista kohteiden välillä helposti. Osastoille voi myös kulkea pääreittejä pitkin.

3.5 Kävijäkokemus hautausmaalla

Omaiselle tai muulle läheiselle vierailu hautausmaalla on usein herkkä kokemus. Vierailuihin liittyy usein surua tai muita tunteita. Jotta kävijä voi keskittyä käynnillään olennaiseen, on kaikessa toiminnassa hautausmaalla muistettava alueella vierailevien ihmisten todennäköinen herkkä tunne-tila. Toisinaan ihmisten kokemat pienetkin häiriöt voivat aiheuttaa haastavia vuorovaikutustilanteita hautausmaalla. Näihin kohtaamisiin taitava henkilökunta osaa suhtautua ymmärtäväisesti.

Henkilökuntamme kohtaa omaisia useissa eri tilanteissa hautapaikan näytöistä hautajaistilaisuuteen tai uurnanlaskuun ja myös sen jälkeen hautausmaavierailuilla. Surevien omaisten kohtaaminen nojaa ensi sijassa vankkaan työkokemukseen ja ammattitaitoon, joiden pohjalta vanhemmat työntekijät jakavat tietoa ja toimintatapaohjeita nuoremmille. Koko henkilökunta tiedostaa, millaista työtä teemme, ja toimimme kaikissa tilanteissa vainajan muistoa ja hautausmaalla kävijöitä kunnioittavalla tavalla. Lisäksi henkilökunnalle on tarjolla seurakuntayhtymän järjestämiä ammattitaitoa lisääviä koulutuksia, kuten esimerkiksi Surevan omaisen kohtaaminen -koulutus.

Pikkuportti.

Yleisopaste.

Kulkuväylien keväthuoltoa.

Kellonummen etuna voidaan pitää sen sijaintia rauhallisella paikalla, jossa liikenteen meteli ei häiritse. Luonto on läsnä sekä hautausmaalla että sen ympäristössä. Maisema vaihtelee metsän suojasta avoimiin niittyinäköymiin lampineen. Hautausmaan hoitoon kiinnitetään erityistä huomiota.

4 Terveys, hyvinvointi ja turvallisuus

Kellonummen hautausmaalla on tärkeä tehtävä omaisten surutyön tukemisessa. Hautausmaa on paikka, jossa voi kerätä voimia ja hakea mielen tasapainoa. Hautausmaa tarjoaa kävijälle paikan hiljentymiselle, rauhoittumiselle ja muistelulle. Luonnon kauneuden kokeminen voi niin ikään edistää mielen elpymistä.

Kaikki tämä otetaan huomioon hautausmaalla

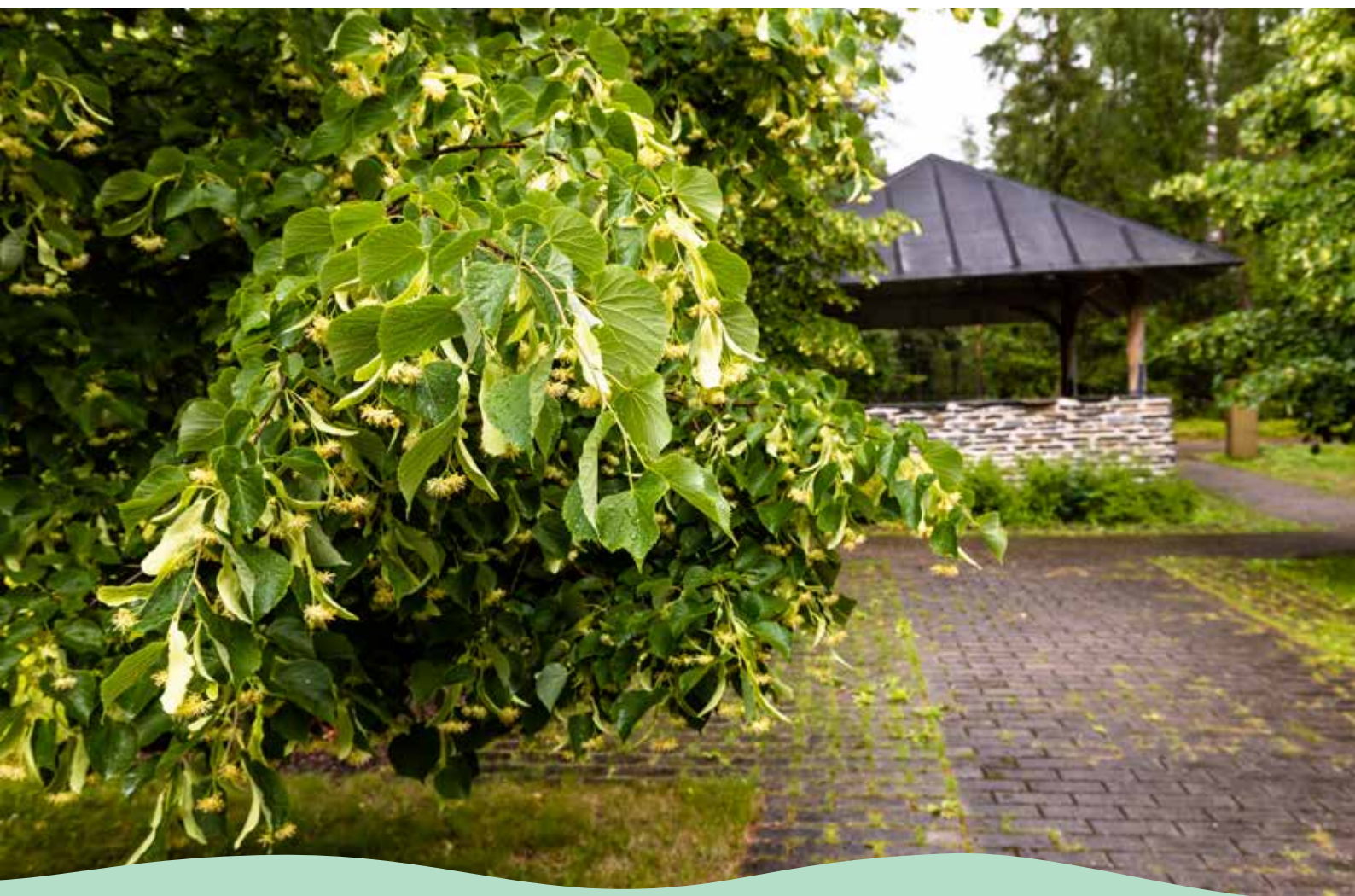
sekä kokonaisuutena että tarjoamalla erityisiä rauhoittavia paikkoja yksityiselle hiljentymiselle, muistelulle ja mietiskelylle. Surun, menetyksen ja kiitollisuudenkin tunteita voi käsitellä haudoilla, muistelualueilla ja muistolehdoissa.

4.1 Palvelut

Kellonummen hautausmaalla on muistelualueita, joilla voi käydä muistamassa muistolehtoihin haudattuja läheisiään. Hautausmaan pääportilla voi pysähtyä anonymien muistolehtojen muistelualueelle, josta avautuu näkymä metsän keskellä olevaan muistolehtoon. Hautausmaan alueelta löytyy niin ikään lapsimuistolehto ja tunnukseton hautausmaa-alue.

Porttirakennuksen toiminnallisuuden kehittämiseen liittyviä suunnitelmia on kuvattu edellä lukuun 3.2. Porttirakennuksessa voi pitää säätä ja

| Kalustettu taukokatos.

myös odottaa alueelle tulevaa bussia. Hautausmaan wc-tilat sijaitsevat porttirakennuksessa ja huoltorakennuksessa. Hautausmaalla kävijät voivat levähtää katoksessa, porttirakennuksessa tai hautausmaa-alueella vierailullaan.

Osastoille ja kulkureittien varrelle on sijoitettu kesäaikaan useita puistonpenkkejä, ja alueella on muutama pergola, joissa kävijä voi kerätä voimia. Kesäaikaan pergoloissa on pöydät ja penkit.

Kellonummella on myös kaksi kalustettua taukokatosta. Niistä toinen sijaitsee erityisen kauniilla paikalla lammen rannalla. Omatoimista hautojen hoitoa varten osastoilla on jätealueet ja vesipisteet kastelukannuineen.

4.2 Kävijäpalautteen käsittely

Kävijäpalaute on tärkeää Kellonummen palvelujen kehittämisessä ja kunnossapidossa. Palautetta saadaan suullisesti palvelutilanteissa, sähköpostitse ja puhelimitse sekä Espoon seurakuntayhtymän verkkosivujen kautta. Palautetta tulee laidasta laitaan. Suurin osa palautteesta on positiivista. Kaikki palautteet kirjataan ja käsitellään työnjohtopalaverissa määräajoin. Henkilöstö vastaa palautteeseen sen mukaan, kenen vastuualuetta palaute koskee. Palautteessa ilmi tulleet epäkohdat pyritään korjaamaan viipymättä, mikäli se mahdollista on.

4.3 Hautausmaakävijöiden turvallisuus

Jotta rauhallinen käynti Kellonummella olisi mahdollista, on kävijän tunnettava olonsa turvalliseksi. Hautausmaalla vierailevien turvallisuutta edistetään ja ylläpidetään huolellisella suunnittelulla, kunnossapidolla, turvallisilla varusteilla ja palveluilla.

Kellonummen kulkureiteillä kaikki käyttäjät voivat liikkua esteettömästi ja turvallisesti. Kulkureitit ovat leveitä, pinnoitettuja, valaistuja ja talvikunnossapidettavia. Valaistuksella luodaan sekä tunnelmaa että mahdollistetaan turvallinen hautausmaalla liikkuminen pimeämpinä aikoina. Hautausmaa on valaistu aukioloaikojen puitteissa silloin, kun se vuodenaika huomioiden on tarpeellista.

Ympäröivä metsä ja hautausmaan metsäsaarekkeet antavat kävijälle suojaa paahteelta ja tuulelta.

Myös opasteet lisäävät kävijöiden turvallisuutta ja vähentävät eksymisen vaaraa laajalla alueella. Läsnä oleva henkilökunta tuo kävijöille turvallisuuden tunnetta arkisin päiväsaikaan. Lisäksi henkilöstö auttaa ja neuvoa hautausmaalla kulkijoita tarpeen mukaan. Jouluna ja osin myös pyhäinpäivänä hautausmaalla on ollut kokeiluluonteisesti paikalla Espoon seurakuntien päivystävää henkilökuntaa tarjoamassa keskusteluapua. Kokeilua on päätetty jatkaa.

Hautausmaan turvallisuutta seurataan jatkuvasti. Työntekijät tekevät havainnointia viikolla ja päivystäjä puolestaan viikonloppuisin. Puutteisiin pyritään reagoimaan seuraavana työpäivänä, mutta kiireellisissä tapauksissa voidaan hälyttää paikalle henkilökuntaa.

Painaviin hautakiviin liittyy turvallisuusriskejä, ja niiden kuntoa ja asentoa seurataan lumettomina aikoina. Kaatumavaarassa olevat kivet merkitään aina nauhoilla. Hautamuistomerkit ja -kivet ovat omaisten vastuulla, ja niiden korjaus- tai oikaisemisen tarpeesta ilmoitetaan heille.

4.4 Pelastussuunnitelma

Kellonummen hautausmaalla on lakiin perustuva pelastussuunnitelma. Rakennuksille on tehty riskikartoitus ja kunnossapitosuunnitelma. Talvikunnossapidolle on omat ohjeistukset. Hautausmaan alueella ei ole vartiointia, mutta kappelia, porttirakennusta ja huoltorakennusta vartioidaan. Hautausmaan alueella ei ole kokoontumispaikkaa. Pelastussuunnitelman mukainen kokoontumispaikka koskee rakennuksia, tässä tapauksessa huoltorakennusta ja kappelia. Niiltä osin kokoontumispaikat ovat merkattu asianmukaisesti.

Työsuojelutarkistukset tehdään lakisääteisesti ja työntekijöiden työturvallisuutta edistetään työturvallisuuskursseilla. Näillä kursseilla henkilökunta voi suorittaa esimerkiksi EA1-kortin, työturvallisuus- ja tulityökortin. Työnjohtaja huolehtii, että henkilöstöllä on tarvittavat kortit suoritettuina ja voimassa. Lisäksi hän kartoittaa muun koulutustarpeen ja ilmoittaa työntekijät aina tarvittavaan koulutukseen.

4.5 Koirat

Kellonummen hautausmaalle saa tuoda koiria. Kuitenkaan emme varsinaisesti toivo alueelle runsaasti koiravierailijoita, sillä hautausmaa kiinnostavine hajuineen ja kauriineen ei edesauta arvokkaan rauhan säilymistä surevien omaisten kannalta. Perinteisesti Suomessa on pyritty kieltämään koirien ulkoiluttaminen hautausmailla, vaikka järjestyslaki sen salliikin. Kellonummella näin ei tehdä, emme vain mainosta asiaa. Koiranomistajat pääsääntöisesti tietävät oikeutensa, fiksiuimmat jopa omaavat pelisilmää. Siispä koirakieltokyltit loistavat poissaolollaan.

4.6 Polkupyörällä tai sähköpotkulaudalla liikkuvat

Pyöräily on kielletty hautausmaa-alueella turvallisuus- ja pieteettisistä. Se on ilmaistu selkein kyltein sisääntuloporteilla. Lakiteknisesti potkulaudat ja enintään 15 km/h kulkevat sähköpotkulaudat rinnastetaan jalankulkijoihin. Vierailijoiden toivotaan pidättäytyvän niiden käytöstä.

4.7 Henkilökunnan huomio- ja suojavaatetus

Työnantaja antaa henkilökunnalle työssä vaadittavat työvaatteet, turvakengät, suojaimet ja työvälineet. Suojavaatetuksesta määrätään Espoon seurakuntayhtymän sääntökokoelman ohjeessa B 13 sekä hautaus-toimen toimintakäsikirjassa. Ne ohjaavat myös Kellonummen hautausmaalla käytettävää työvaatetusta. Huomioväristä suojavaatetusta käytetään Kellonummen hautausmaalla aina ulkotöissä. Huomioväritys parantaa turvallisuutta, jotta työntekijät havaitsevat toisensa paremmin erityisesti liikkuvista työkoneista käsin. Vierailijat myös tunnistavat hautausmaan työntekijät helposti huomiovärien perusteella. Suojavaatteet pyritään varustamaan Espoon seurakuntayhtymän tunnuksin.

Espoon seurakuntayhtymän linjauksen mukaan koneita ja laitteita käytetään vain asianmukaisen perehdytyksen ja käyttöohjeisiin tutustumisen tultua suoritetuksi. Tämä koskee muun muassa

useimpia polttomoottori- ja sähkötyökaluja ja kaikkia ajettavia koneita. Perehtyneisyyttä valvotaan perehdytyslomakkeella, joka täytetään perehdytyksen yhteydessä, allekirjoitetaan ja arkistoidaan. Perehdytyslomake toimii ajo-/käyttölupana. Perehdyttämisen suorittaa työnjohtaja tai kokenut työntekijä.

5 Kunnossapito ja puhtaus

Kellonummen hautausmaan kunnossapito poikkeaa tavanomaisista viheralueista hautausmaan erityisluonteesta takia. Lakisääteisen hautaus-toiminnan ja yleisölle avoimen viheralueen rinnakkaisuus, mutta niiden usein eriävät kunnossapidon vaatimustasot, edellyttävät henkilökunnalta monipuolista asiantuntemusta ja erikoisosaamista. Kunnossapidon tehtäviin kuuluvat hauta-alueiden sopimuspalveluiden mukaiset hoitotoimenpiteet ja yleisten viheralueiden kunnossapito. Tavoitteena on myös alueen jatkuva ajanmukainen kehittäminen. Hautausmaan ympärivuotinen käyttö edellyttää aktiivista rakenteiden, pinnoitteiden ja infrastruktuurin kunnossapitoa.

Suomen hautausmaiden kunnossapito on muutoksessa, sillä kirkkolakiin 1.7.2023 voimaan tulleen määräyksen mukaisesti hautausmailla tulee olla virallinen hoitosuunnitelma aiempien seurakunta-kohtaisten kunnossapitokäytäntöjen sijaan. Myös Espoon seurakuntayhtymän Kellonummen hautausmaalla kunnossapito siirtyy uuden hoitosuunnitelman mukaan viheralueiden kunnossapitoluokituksen RAMS 2020 -mukaiseen arvopohjaiseen kunnossapitoluokitukseen. Kellonummen hautausmaan hoitosuunnitelma on ollut valmisteltavana, ja se hyväksytetään seurakuntayhtymän hallintoelissä keväen 2025 aikana.

Kellonummen hautausmaa jakautuu viheralueiltaan useampaan eri hoitoluokkaan niin hautaus-toimen erilaisten vaatimustasojen kuin aluekohtaisten eroavaisuuksienkin suhteen.

Yleisesti voidaan todeta, että koko hautausmaa-alueella tehdään ympärivuotisesti ja jatkuvasti erilaisia kunnossapito- ja hoitotoimenpiteitä. Näin

varmistetaan, että hautaus toiminnan edellyttämät vaatimukset aina täyttyvät. Samalla viheralueiden viihtyvyys, toiminnallisuus ja kauneus voidaan pitää hyvällä tasolla.

5.1 Hautausmaan hoidon vuosikello

Hautausmaan hoidossa noudatetaan vuosikelloa, ja eri vuodenaikoina toteutettavat toimenpiteet on kuvattu hautaus toimen toimintakäsikirjaan. Vuosikellon toimenpiteiden ajoituksessa on huomioitu erityisesti ajankohdat, jolloin hautausmaalla on paljon kävijöitä. Hoitotoimenpiteet ajoitetaan niin, että hautausmaan yleisilme on siisti esimerkiksi ennen äitienpäivää, pyhäinpäivää, isänpäivää ja joulua. Tämä tarkoittaa muun muassa hiekoitushiekan poistoa, kynttiläjätteen, haudoille talvella tuotujen havujen ja syksyllä kesäkukkien keräämistä pois haudoilta viimeistään ennen kyseisiä ajankohtia. Myös muut kasvillisuuteen tarvittavat kevät- ja syyshoitotyöt ajoitetaan tämän mukaisesti.

Alla olevissa luvuissa on kuvattu tarkemmin, miten vuosikelloon sisältyvät toimenpiteet ja työt ajoittuvat vuoden kiertoon.

5.2 Jätehuolto ja kierrätys

Kellonummen hautausmaan jätehuollosta vastaa hautausmaan oma henkilökunta ja toiminnassa huomioidaan erityisesti jätteen lajittelu. Hautausmaa vastaa koko alueen jätehuollon järjestelystä niin jätteen keräyksen, kierrätyksen kuin jatkokäsittelynkin osalta. Kellonummella pyritään jätehuollossa kattavaan ekologiseen toimintaan. Jätehuoltotavoitteiden taustalla on Espoon seurakuntayhtymän ympäristöjärjestelmä, jossa yhtenä seurattavana asiana ovat muun muassa jätteen lajittelu ja jätemäärien kehitys.

Hautausmaalla on kolmetoista jätepiستettä, joiden yhteydessä on myös vesipisteitä. Jokaisessa jättepiستessä on sekajättesäiliö (1,2 m³, Teha-teräs) sekä erilliset biojäte- ja metalliastiat (240 l, Sulo-muovi).

Jäteastiat tyhjennetään kesäkaudella tarvittaessa, käytännössä noin kerran viikossa, talvikaudella harvemmin. Sekajäte kerätään huoltoalueella sijait-

| Sähkökäyttöisiä ruohonleikkureita.

| Kevätsiivoukset taukosivat huhtikuisen lumisateen yllättäessä. Kuva: Kirkko Espoossa -instagram.

sevaan jätepuristimeen. Se tyhjennetään kahdesti vuodessa. Sekajäte kuljetetaan Vantaan jätteenpolttolaitokselle, joka tuottaa sähköä ja kaukolämpöä.

Huoltoalueilla sekä -varastossa sijaitsevat kierrätysjätteen lajittelu- ja koontipisteet metallille, kartongille, muoville, vaarallisille jätteille, tietoturvajätteille, SER-jätteille, puuainekselle, ylijäämämaalle ja biojätteelle.

Kaikki biojäte kompostoidaan, ja siitä valmistetaan multaa omana työnä huoltoalueen multa-auomoissa. Puujätteen hakettaa tarvittaessa ulkoinen yhteistyökumppani.

Suurin yksittäinen jätehuoltoa kuormittava asia tulee hautojen kaivamisesta. Haudankaivuissa tulevaa maa-ainesta käytetään maa-aineksen koostumuksesta riippuen mullan tekemiseen tai haudan täyttöhiekkana. Oikein savinen maa-aines menee kierrätysasemalle loppusijoitukseen.

Ylijäämämaan poiskuljetuksen ja jatkokäsittelyn hoitaa tarvittaessa kuljetusliike. Hautausmaan henkilökunta vastaa niiden jätteiden kuljetuksista jätteenkäsittelyyn ja Sortti-asemille, joille ei ole tarpeen tilata jätelavaa kuljetuksineen.

Mittavien rakennushankkeiden vuoksi vuosien 2024 ja 2025 jätemäärät ovat niin epätyypillisiä, ettei niiden tilastointi tässä yhteydessä ole tarkoituksenmukaista.

Vaarallisten jätteiden poisvienti on epäsäännöllistä ja sitä tehdään sen mukaan, miten vaarallista jätettä kertyy. Hulevesikaivojen jäte sisältyi aiemmin vaarallisen jätteen lukuihin, mutta vuodesta 2020 lähtien se on tilastoitu omana tietona. Huoltorakennuksen remontti on lisännyt jätemäärissä tapahtunutta vaihtelua aikaisempiin vuosiin verrattuna. Ylipäätään eri jätelajien määrien vertailu eri vuosien kesken voi vaihdella sen vuoksi, että kaikkien jätelajien tyhjennystä ei välttämättä tehdä vuosittain säännöllisellä syklillä vaan tarpeen mukaan.

Kevätsiivouksessa hangen alta paljastuvat suuret määrät hautalyhtyjä ja kynttilöitä lajitellaan sekajätteeseen. Hautausmaa-alueen eri puolille lasilyhdyistä jäljelle jäänyttä lasia siivotaan pois pitkälle kevääseen. Se vaatii erityistä huomiota ja on tärkeää myös työturvallisuuden näkökulmasta, koska

maahan jäänyt lasi saattaa aiheuttaa vaaratilanteita esimerkiksi siimatessa.

Nykyään ongelmana ovat sähkökynttilät, joita voi olla vaikea erottaa tavanomaisista kynttilöistä talven jäljiltä haudalla olleen hautalyhdyn sisältä. Ulkoisesti ehjät sähkökynttilät pyritään jättämään omaisille, mikäli ne pystytään kohdistamaan tietylle haudalle. Huonokuntoiset ja ilman selvää omistajaa olevat sähkökynttilät pyritään laittamaan SER-jätteeseen, sillä muoveja, piirilevyjä ja akkuja on suurten volyymien ja suljetun rakenteen vuoksi käytännössä mahdoton lajitella eri jakeisiin. Hautakynttilöihin ja -lyhtyihin liittyviä kierrätettävyyssasioita painotetaan jo hautapaikan näytöissä, ja ihmisiltä toivotaan huolellisuutta lyhtyjen säilyttämisen suhteen.

Hautausmaalle tilataan myös havu-kanervalava, johon kerätään isot määrät talvikoristeina haudoilla olleita havuja ja kanervia. Ne saadaan näin lajiteltua ja toimitettua hyvälaatuisena puutarhajätteenä asianmukaiseen jatkokäsittelyyn jäteasemalle. Hiekoitushiekka poistetaan keväällä ja sijoitetaan täyttömaaksi laanille.

Kesän toiminnoista tulee verraten vähän jätettä. Kesäkukkien muoviruukut ja aluslevyt palautetaan toimittajalle uusiokäyttöön. Kesäkukkien mahdolliset pahvipakkaukset pyritään kierrättämään pahvijätteenä, mutta hyvin multaiset sekä likaiset ja märät pahvit menevät sekajätteeseen.

Hautausten yhteydessä ja tyypillisesti esimerkiksi vuosipäivinä tai juhlapäivinä haudoille tuodut kukkalaitteet mahdollisine nauhoineen ja muu haudoille tuotu esineistö joudutaan usein lajittelemaan sekajätteeseen. Kukulaitteet sisältävät yleensä muovia ja metallia, eikä niitä voi työtilanteessa alkaa erotella kukkalaitteen biomateriaalista.

Leikkuujätteet pyritään kompostoimaan itse ja isot puuvartiset leikkuujätteet viedään laanilla olevaan metsänhoidosta kertyneeseen risukasaan, joka haketetaan energijätteeksi.

5.3 Viheralueiden kunnossapito

Kellonummen viheralueiden kunnossapito jakautuu hautaosastojen erityisvaatimuksia edellyttämään kunnossapitoon ja muun hautausmaan

yleisten viheralueiden tavanomaisempaan kunnossapitoon. Merkittävän osan viheralueiden kunnossapidon resursseista saavat kasvukaudella hoitohautojen sopimusten mukaiset kausikukkaistutukset ja näiden kastelu sekä hautausmaan nurmien hoito.

Yleisten alueiden laajat nurmet, vesialueiden kunnossapito, alueen jakautuminen metsä- ja niittyhautausmaiksi sekä kasvillisuuden ikärakenne ja monimuotoisuus vaativat hautausmaan henkilökunnalta monipuolista ammattitaitoa.

Hautausmaalla on runsaasti kasvillisuutta, joka perustuu alkuperäiseen, vuonna 1986 tehtyyn maisemasuunnitelmaan. Nykyinen kasvillisuus on mielenkiintoinen yhdistelmä maisemasuunnitelman mukaisesti tarkoituksellisesti jätettyä paikallista puustoa ja istutussuunnitelman mukaista ajankuvaa, jota on viime vuosiin asti pyritty uusimaan suunnitelman mukaisesti.

Pahenevien kauristuhojen ja puuston vaurioitumisen takia Kellonummen viheralueiden kunnossapidossa on ryhdytty painottamaan korvaavia kasveja ja sellaisten ratkaisujen hakemista, jotka eivät ole yhtä alttiita kauriiden aiheuttamille tuhoille.

Kellonummen viheralueiden kunnossapidosta vastaa hautausmaan henkilöstö. Siihen kuuluu hautaustoimen työnjohtaja, kolme erityisammattimiestä, kiinteistötyöntekijä sekä kaksi hautausmaan ammattityöntekijää. Hautausmaalla työskentelee myös 5–13 kausityöntekijää erimittaisissa työsuhteissa. Menneiden vuosien vähäinen kausityöntekijöiden saatavuus on muuttunut kesäksi 2025 siten, että hakijoita kausityöntehtäviin on ollut kiitettävän paljon. Lisäksi seurakuntayhtymä tukee nuorten työllistymistä palkkaamalla joka vuosi kolme alle 18-vuotiasta kesätöihin.

Viheralueiden pääasiallinen kunnossapito painottuu kasvukauteen, jolloin henkilökuntaakin on maksimimäärä töissä. Vakituinen henkilökunta tekee hautojen kaivuut, tiivistämiset ja nurmikoiden perustamiset sen jälkeen, kun hautauksia varten avoinna olleet arkku- tai uurnahaudat on saatu peitettyä.

Kausityöntekijöiden tehtäviin kuuluu hautausmaan nurmialueiden hoito. He tekevät yleensä hoitohautojen kukkahoidot ja hautausmaan yleis-

Risukasat päätyvät energiahakkeeksi.

seen siisteyteen liittyviä töitä. He osallistuvat myös hautausmaan yleishoitoon vakituisen henkilökunnan apuna. Hautausmaan käytävät puhdistetaan koneellisesti tarvittaessa useamminkin viikossa, jotta yleisvaikutelma säilyy mahdollisimman puhtaana.

Hautausmaan kunnossapidosta kasvukaudella vastaa hautaustoimen työnjohtaja ja kausityönjohtajana toimiva hautausmaan ammattityöntekijä. Hautausmaan ulkopuolisista alueista vastaa kasvukaudella ympäristöhoitotyöntekijänä toimiva hautausmaan ammattityöntekijä. Käytännössä kolmikko tekee tiivistä yhteistyötä. Näin kaikki tarpeelliset työt tulevat tehdyksi.

Yksi osa viherkunnossapitoa on hautausmaa-alueen kastelu. Se hoidetaan kiinteällä kastelujärjestelmällä. Viime vuosina kastelumäärään ja kastelun tiheyteen on kiinnitetty erityistä huomiota, jotta vesijohtoveden kulutusta on saatu kohtuullistettua. Tulokset ovat olleet ekologiselta kannalta huomattavia. Säästöä on syntynyt sekä puhdistetun veden kulutuksessa että merkittävinä taloudellisina säästöinä. Vuonna 2022 otettiin käyttöön Smartvatten -veden kulutuksen seuranta- ja raportointijärjestelmä. Sen avulla esimerkiksi järjestelmässä olevat vuodot voidaan havaita heti.

| Lapsimuistolehto alkutalvesta.

Talvikaudella työt keskittyvät hautaustoimen toimintoja tukeviin työtehtäviin sekä lumitöihin ja liukkaudentorjuntaan. Niillä mahdollistetaan turvallinen hautausmaatoiminta.

Lannoituksen määrää ja nurmialueiden leikkuusta on vähennetty ja järjeistetty. Tavoitteena on mahdollisimman luonnonmukainen viherympäristön kunnossapito. Oman mullantuotannon takia viherkunnossapidon tuottama runsas biojäte saadaan täydellisesti kierrätettyä. Kellonummi onkin mullan suhteen omavarainen.

Niitä alueita, jotka eivät ole välittömästi hautaus toiminnan kohteina, on lähdetty kehittämään niityalueiksi ja alemman kunnossapitotason alueiksi.

Kellonummella on tavoitteena ekologinen ja biodiversiteettiä lisäävä viheralueiden kunnossapito. Samalla kun viherkunnossapidolla ylläpidetään korkeatasoista ja näyttävää hautausmaamiljöötä, annetaan luonnolle mahdollisimman paljon tilaa.

Tämä kehitystyö perustuu ISO 14001 -ympäristöjohtamisjärjestelmästandardin vaatimukset täyttävään Espoon seurakuntayhtymän ympäristöpolitiikkaan ja -järjestelmään. Ympäristöpolitiikalla edistetään hiilineutraalisuuteen ja ilmastomuutoksen hillintään tähtäviä tavoitteita, resurssien viisasta käyttöä ja toiminnan toteuttamista taloudellisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja eettisesti

kestävällä tavalla. Ympäristöjärjestelmä kattaa vuodet 2021–2030.

5.4 Puuston kunnossapito ja puustoon liittyvä turvallisuus

Hautaustoiminta on erittäin raskasta alueen puustolle. Hautapaikkaa avattaessa sen läheisten puiden juuret kaivetaan rikki. Yhden hautapaikan kohdalla se saattaa tarkoittaa useita avaamiskertoja muutaman vuoden välein. Lisäksi hoitohautojen lannoitettuun kukkapesään hakeutuvat juuret poistetaan vuosittain.

Kellonummen metsähautausmaan puusto on jatkuvan rasituksen alaisena. Vaikka vanhin puusto on alle satavuotiaista, joidenkin puiden ulkoinen olemus on lähempänä normaalikasvuisen noin 150-vuotiaaksi elävän puun elinkaaren loppua. Hautausmaalla puut aiheuttavat turvallisuusriskin. Vaaroja aiheuttavat sekä katkeavat oksat että toispuoleisen juurakon varassa olevat, mahdollisesti tuulessa kaatuvat puut. Henkilöstö seuraa alueen puuston kuntoa erityisen tarkkaavaisesti.

Metsäsaarekkeissa puusto saa kasvaa kohtuullisen normaalisti, vaikka alueen kaikkea kasvillisuutta pahasti rasittavat kauriit aiheuttavat näilläkin alueilla tuhoja. Kauristuhojen yleistyessä joudutaan tulevaisuudessa miettimään myös metsäsaarekkeiden kohtaloa.

Hautausmaan henkilökunnan työntekijä on saanut koulutuksen puiden kaatamiseen ja metsänhoitoon. Hänen käytössään on tarvittavat työkalut ja varusteet puiden kaatamiseen, ja hän hoitaa pääosin sekä puiden kaatamista että kunnossapitoa. Puita pyritään kaatamaan tammi-helmikuussa. Puut leikataan ennen lintujen pesimäaikoja. Tarvittaessa puiden hoidossa konsultoidaan arboristia.

Espoon seurakuntayhtymän hautauspalvelussa työskentelee arboristi. Hän on laatinut Kellonummen hautausmaalle metsäsaarekkeiden hoitosuunnitelman. Hoitotyö aloitettiin keväällä 2022 anonyymien muistolehdon metsäsaarekkeiden kuusia harventamalla. Tulevaisuuden tavoitteena on, että hautausmaan puusto kartoitetaan ja sille laaditaan kokonaisvaltainen metsäalueiden kunnossapitosuunnitelma.

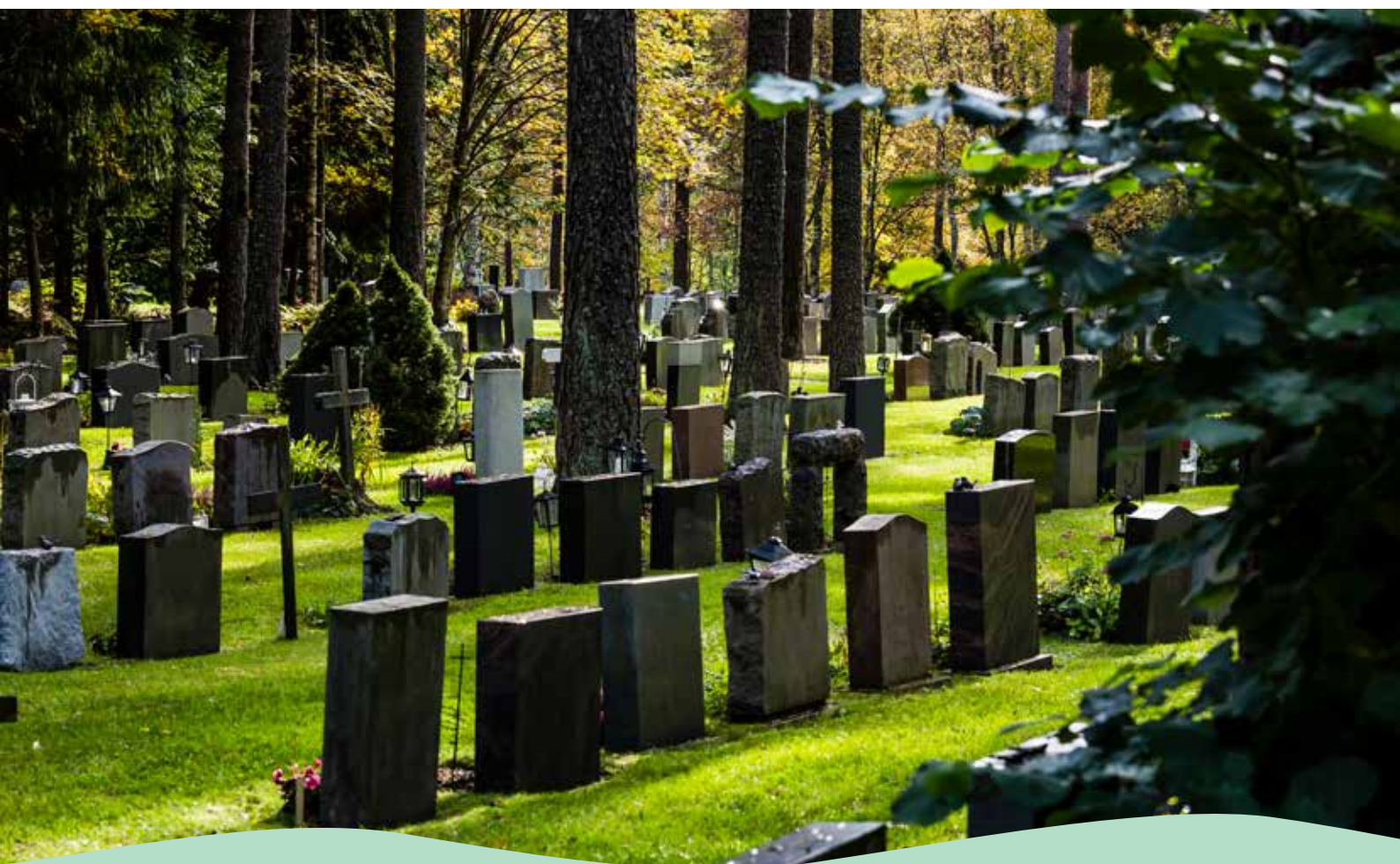
Kellonummen hautausmaan perustamisvaiheessa maisema-arkkitehdin ajatuksena oli säilyttää tietyissä hautausmaan osissa myös aluskasvillisuus luonnontilaisena, jotta hautausmaan käyttöönoton jälkeen metsäalue voidaan edelleen kokea metsänä. Metsävyöhykkeiden ja hautaosastojen välille istutettiin luonnonmaastoon sopivia pensaslajeja välikerrokseksi suojaamaan metsävyöhykkeiden läpikulkua ja muodostamaan erilaisia tiloja hautausmaalle. Maisema-arkkitehti Hietakankaan mukaan ratkaisevaa hautausmaan tunnelmalle ja luonteelle on tulevaisuudessa tapahtuva hoito (Hietakangas-Koch & Koch 1980).

Puiden kunnon tarkkailu on tärkeää monestakin syystä alkaen esteettisyydestä ja logistiikasta, etteivät kasvustot ole haitaksi liikkumiselle hautausmaa-alueella jalan tai koneella kuljettaessa, ja päättyen puiden kunnon turvallisuuden varmistamiseen. Puiden kuntoa tarkkaillaan kasvitautien, hyönteis- ja sienivaurioiden leviämisen ennaltaeh-

käisemiseksi. Erityisen tärkeää puiden kunnon tarkkailu on putoavien oksien ja repeävien haarojen tai kaatuvien runkojen aiheuttamien vahinkojen estämiseksi. Tyypillisiä vahinkoja ovat myrskyissä hautaosastoille kaatuvat rungot tai niiden osat, jotka vahingoittavat hautamuistomerkkejä tai hautausmaa-aitaa. Jatkuvasta puiden kunnon tarkkailusta ja hoitotoimenpiteistä huolimatta kaikkia myrskytuhoja ei pystytä estämään, mutta suuremmilta vahingoilta on välttytty.

Työntekijät tarkkailevat puiden kuntoa jatkuvasti suorittamalla hoitotoimenpiteitä tarpeen mukaan. Tulevista toimenpiteistä ja puustonhoidosta keskustellaan ja jaetaan tietoa työnjohdon ja työntekijöiden kesken. Vuodenvaihteessa 2024–2025 arboristin kanssa tehdyllä kierroksella tehtiin myös käytävien ja muiden hautausmaan keskeisten alueiden riskikartoitus puiden osalta. Tämä kartointi ohjaa osaltaan puiden hoitoa Kellonummen hautausmaalla.

| Metsähautausmaata.

Esimerkki puunhoidosta Kellonummella:

A- ja B-osastot ovat Kellonummen vanhimpia osastoja, joista myrskyt ovat vieneet puita kulu-neina vuosikymmeninä. Erityisesti vuosien 2024 ja 2025 välinen leuto talvi aiheutti puustolle vahin-koa. Talven aikana satoi kolmena erillisenä kertana runsaasti lunta, ja sateita seurasi lämpimiä ja tuu-lisia päiviä, jolloin raskaan nuoskalumen ja kovan tuulen yhteisvaikutuksesta puita kaatui ja oksia katkesi tavallista enemmän.

A- ja B-osastoilta on hallinta-ajan päätyttyä pa-lautunut hautoja seurakuntayhtymän hallintaan. Lisäksi on tarve parantaa huoltokäytävää, niin että se soveltuu nykyistä paremmin nykyisten koneiden käyttämiseen. Alueilla on pääsääntöisesti suuria ja melko vanhoja puita. Suunnitelmana on poistaa yksi ränsistynyt koivu ja kaksi muuta puuta huol-tokäytävän leventämisen ja suoristamisen tieltä. Uutta puustoa tullaan istuttamaan pääsääntöises-ti sellaisiin kohtiin, joista on seurakuntayhtymälle vapautunut kolme vierekkäistä hautapaikkaa. Näin minimoidaan se vaara, että puut haittaavat tai vaurioituvat, kun hautausmaalla tehdään nor-maaleja hoito- ja hautaustöitä. Pyrkimys on lisätä puuston monikerroksellisuutta ja turvata riittävä puusto myös tulevana vuosikymmeninä.

5.5 Rakennusten, infrastruktuurin ja kaluston kunnossapito

Kellonummen hautausmaan rakenteiden, infra-struktuurin ja kaluston kunnossapidosta vastaa hautausmaan henkilöstö. Vain sellaiset tehtävät, joissa henkilökunnan osaaminen ei ole riittävää tai tarvittava kalusto puuttuu, teetetään työ kilpailute-tuilla urakoitsijoilla tai puitesopimuskumppaneilla. Rajallisten määrärahojen takia ulkopuolisten toimi-joiden käyttö on vähäistä. Esimerkkinä ulkopuoli-sen urakoitsijan toimesta tehtävistä töistä voidaan mainita asfaltointityöt, muurien korjaukset ja puh-distukset, kastelujärjestelmien korjaustyöt ja kaikki sähkötyöt. Henkilökunta on monitaitoista ja luovaa. Luovuus ilmenee esimerkiksi useista hautausmaan varusteista ja rakenteista, jotka on ideoitu ja koottu kierrätysmateriaaleja hyödyntäen.

Hautausmaa-alueiden tekniikka ja rakenteet alkavat olla kohtuullisen vanhoja, joten urakointi-kilpailutukset lisääntyvät ennen tulevaisuudessa mahdollisesti tehtävää hautausmaan viheralueiden peruskorjausta. Urakkakilpailutukset tehdään han-kintalain ja Espoon seurakuntayhtymän hankinta-säännön ja vastuullisuusmääräysten mukaisesti.

Kellonummen rakennukset ja niiden kunnossapi-to kuuluvat seurakuntayhtymän kiinteistöpalvelui-den vastuulle. Huoltorakennuksen peruskorjauk-seen ja uudisrakennuksen rakentamiseen liittyvän urakan johtovastuu on kiinteistöpalveluilla. Samas-sa yhteydessä uusitaan myös huoltoalueen vihera-lueet ja huoltopiha.

Rakenteiden ja infran kunnossapitosuunnitelma on työn alla. Tavoitteena on, että kaikki viherra-kenteet saadaan päivittyviksi sähköisiksi korteiksi. Tällä hetkellä osa tehdyistä korjauksista kirjataan paperiversioina ja osa seurakuntayhtymän sähköi-siin järjestelmiin. Rakennepiirustukset tallennetaan paperisina ja sähköisinä.

Hautauspalveluiden käytäntönä rakenteiden ja infran kunnossapitotarpeen seurannassa ovat jatkuva tarkkailu, vikojen raportointi ja välitön kor-jaus. Tavoitteena on koota digitaalinen järjestelmä, josta löytyvät korjaushistoria, toimenpidetarpeet ja kunnossapitosuunnitelmat.

5.6 Hoitosuunnitelma

Hautausmaatoiminnassa on aina lähtökohtana seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston hy-väksymä hautausmaan hoitosuunnitelma (vuoteen 2024 saakka nimellä käyttösuunnitelma).

Hoitosuunnitelma kuvaa esimerkiksi lainsäädän-nöstä aiheutuvat hautaustoimelle määritellyt teh-tävät ja velvoitteet, hautaustoimen henkilökunnan ja omaisten välisen vastuunjaon, hautaamiseen ja hautojen hoitoon ja hallintaan liittyvät asiat ja vastuut, hautainhoitorahaston varojen käytön ja hautausmaan ja muun muassa myös hautausmaan kunnossapidon resurssit. Suunnitelma kattaa run-saasti myös muita aiheita.

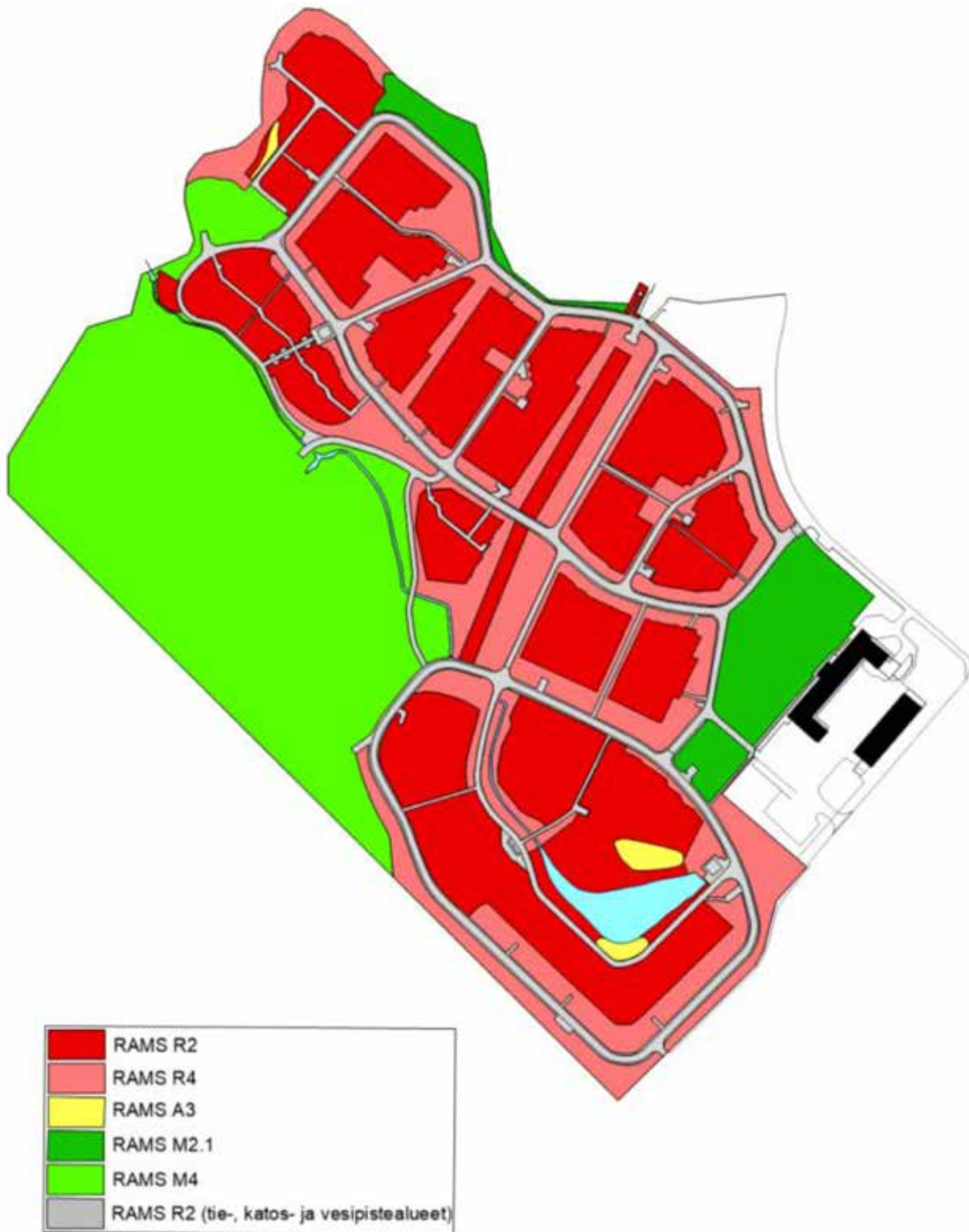
Kirkkolain mukaan hautausmaan hoitosuunnitel-man hyväksyy yhteinen kirkkovaltuusto.

5.6.1 RAMS-luokituksen hyödyntäminen

Hoitosuunnitelman laatimisessa on käytetty Seurakuntapuutarhurit ry:n laatimaa hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopasta. Se perustuu RAMS 2020 -viheralueiden kunnossapitoluokitukseen ja noudattaa myös viheralueiden kunnossapidon yleistä työselostusta (VKT 2021). Kellonummen

hautausmaan hoitosuunnitelma on laadittu muokkaamalla tätä mallipohjaa juuri kyseistä hautausmaata ja Espoon seurakuntayhtymän käytäntöjä soveltaen tarkoituksenmukaiseen muotoon.

Ohjeistuksella hautausmaa-alueet saadaan selkeäksi, yhtenäiseksi ja toimivaksi osaksi modernia viheralaa.

Kellonummella eri alueet ja osastot on määritetty RAMS-luokkiin R2, R4, A3, M2.1 ja M4. Nämä kunnossapitoluokitukset korvaavat tai täydentävät aiempia hautaustoimen toimintakäsikirjan ohjeistuksia Kellonummen hautausmaalla. Käytäntöjen standardisointi on otettu ilolla vastaan.

RAMS-luokituksen noudattaminen käytännössä näkyy Kellonummella ennen kaikkea ruohon ja niittyalueiden leikkuiden vähentymisenä. Tämä tuo säästöjä erityisesti polttoaineissa sekä vähentää ympäristökuormitusta. Kuitenkin yllättävä havainto on ollut, että niitty kasvaa niin tiheäksi ja alkaa metsittyä niin nopeasti, ettei niittokoneen rakenteellinen kestävyys ei meinaa kestä. Tämä lisää painetta järeämmän kaluston hankinnalle tulevaisuudessa.

5.7 Ilkivalta

Ilkivaltaa Kellonummen hautausmaalla esiintyy kiitettävän vähän. Joitain vuosia sitten on porttirakennuksessa tehty ilkivaltaa, minkä vuoksi esimerkiksi saippuat on jouduttu poistamaan. Kuitenkin itse hautausmaa-alue on ilkivallalta toistaiseksi säästynyt ja hyvä niin. Ainoa yhtään ilkivaltaan viivahtava tai verrattavissa oleva hautausmaan yleisilmeeseen vaikuttava asia on kauriiden aiheuttama sotku niiden levitellessä ja repiessä kukkalaitteita hautausten jäljiltä sekä syödessä istutuksia.

Hautakiviin kohdistuvaa ilkivaltaa ei ole ollut.

5.8 Valkohäntäkauriit ja kuusi-peurat

Valkohäntäkauriita on Kellonummen hautausmaalla paljon. Ihmiset tuovat tuoreita kasveja runsaasti ympäri vuoden hautausmaalle, ja kauriit ovat oppineet käyttämään aluetta ravinnokseen. Hautausmaa-alueella ei voida metsästystä sallia, mutta ympäröivillä alueilla teemme yhteistyötä paikallisen metsästysseuran kanssa. Valkohäntäkauris on nopeasti lisääntynyt vieraslaji, kuusipeura on Suomessa harvinaisempi. Hankimme rehua riistaruoointia varten ja metsästysseura muun muassa ylläpitää ruokintapaikkoja seurakuntayhtymän mailla. Myönnettävät kaatoluvat eivät kuitenkaan

Kauriit ovat löytäneet Kellonummen.

Kuva: Kirkko Espoossa -instagram

riitä rajoittamaan runsaasti valkohäntäkauriiden lisääntyviä ja levittäytyviä kantoja. Tämä on valtakunnallinen ongelma.

6 Kunnossapidon kehittäminen ja hallinnointi

6.1 Hallinnointi ja organisaatio

Kellonummen hautausmaalla toimintaa ohjataan pidemmällä aikajänteellä seurakuntayhtymän hautauspalveluiden toiminnanohjaussuunnitelman, hoitosuunnitelman ja vuosikellon avulla. Lisäksi työn tukena on hallinnointi- ja kunnossapitosuunnitelma.

Hallinnointia tehdään useissa järjestelmissä riippuen siitä, mihin tieto organisaatiossa tallennetaan. Koska seurakuntayhtymässä on viranhaltijoiden lisäksi useita luottamuseliimiä, jotka tekevät päätöksiä myös hautausmaihin ja hautaus-toimeen liittyvistä asioista omien toimivaltuuksiensa puitteissa, muodostaa hallinto hautausmaan työjohdon työskentelystä merkittävän osan. Hallinnointijärjestelmän osia ovat lakisäätien hautaus-toiminta, seurakuntayhtymän hautauspalveluiden ja muun muassa siunaustilaisuuden ja hautapaikan varaamisessa, tuhkaamisessa, uurnan

luovutuksessa hautaamisessa käytettävät tietojärjestelmät. Edellä mainitut muodostavat vain osan siitä hallinnollisesta työstä ja eri tietojärjestelmien hyödyntämisestä, jota hautaustoimeen ja hautausmaan toimintaan liittyy.

Liitteenä ovat Espoon seurakuntayhtymän ja hautauspalveluiden organisaatiokaaviot. Koska hautausmaan toiminnot ovat kirkkolain ja kirkkolaissa, hautaustoimilaissa ja esimerkiksi terveydenhuoltoasetuksessa säädeltyjen toimintojen ja prosessien alaisia, osa päätöksistä ja suunnitelmista käy läpi koko organisaatiokaaviossa kuvatun päätöksentekoketjun aina yhteisen kirkkovaltuuston hyväksyntää myöten. Tämä toimintamalli on hallinnointi- ja hoitotoimien kannalta asia, joka tulee ottaa huomioon ja joka sinällään voi hidastaa päätöksentekoa, mutta toisaalta varmistaa sen oikeellisuuden.

Useat hautausmaan asiat etenevät kuitenkin joustavasti viranhaltijapäätöksinä tai suoraan operatiivisen johdon päätöksinä.

6.2 Rahoitus

Kellonummen hautaustoimen rahoitus tulee pääosin seurakuntayhtymältä hautaustoimen määrärahoina, osa varoista saadaan seurakuntayhtymätalouden hautainhoitorahastolta ja osa valtionrahoituksena. Koska hautaustoiminta on lakisääteistä Suomen evankelisluterilaisten seurakuntien hoidettavaksi annettua toimintaa, seurakuntayhtymä saa valtiolta korvausta tämän tehtävän hoitamiseksi. Valtionrahoituksen käyttötarkoitukset ovat laissa tarkasti määritetyt, eikä tätä rahoitusta voida esimerkiksi käyttää vainajien siunaamiseen.

Yleisesti Kellonummen käyttötalouden määrärahat määräytyvät seurakuntayhtymän talousarvion hyväksymisen osana joulukuussa. Määrärahojen euromääräinen taso vaihtelee vuosittain. Hautaustoimen työnjohtaja tekee laskelmat tulevista korjaustarpeista ja rahoitustarve ilmoitetaan hautaustoimen päällikölle. Hautaustoimen päällikkö ottaa tarpeet huomioon talousarviota laadittaessa. Myönnettyt käyttötalouden määrärahat riittävät normaaliin vuosittaiseen kunnossapitoon. Isommat hankinnat ja korjaukset eivät mahdu suoraan

vuosibudjettiin, vaan niistä tehdään edellä kuvatun mukaiset erilliset esitykset seuraavaa talousarviovuotta varten.

Hankintoihin vuosittain varatut määrärahat määräytyvät joulukuussa yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymän seurakuntayhtymän talousarvion osana. Hankintapäätökset tehdään niiden euromääräisestä suuruudesta riippuen viranhaltijapäätöksenä, kiinteistöjohtokunnassa, yhteisessä kirkkoneuvostossa tai yhteisessä kirkkovaltuustossa.

Hautausmaan huoltorakennuksen peruskorjaus ja uudisrakennuksen rakentaminen on ollut viimeisin suuri hautausmaahan kohdistunut investointihanke. Työt aloitettiin alkuvuodesta 2024 ja arvioitu valmistuminen on elokuussa 2025. Korjaus- ja rakennusurakan kokonaiskustannusarvio nousee noin 4,2 miljoonaan euroon.

Vuoden 2026 alusta Espoon seurakuntayhtymän saaman valtionrahoituksen määrä pienenee. Vielä ei pystytä tarkasti määrittelemään, miten muutos tulee vaikuttamaan hautaamiseen liittyviin hintoihin. Kaikkien asiakkailta perittävien hintojen tulee perustua kustannusvastaavuuteen.

6.3 Tavoitteet ja hankkeet seuraavien 3–10 vuoden aikana

Kuten edellä on kuvattu, hautaustoimi on muutostilassa yhtenäistyvän hoitosuunnitelmavaatimuksen ja valtionrahoituksessa tapahtuvien muutosten myötä. Kellonummella on lähdetty aktiivisesti ajamaan muutosta. Tavoitteena on saada hautausmaan toiminta vastaamaan modernin viheraluetoiminnan RAMS-luokitusta.

Hautausmaan henkilöstö pitää kunnossa ja kehittää aktiivisesti aluetta käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa. Tulevaisuudessa tavoitteena on tuoda hautaustoimen rinnalle yleisöä osallistavia ja lisäarvoja tuovia toimintoja Kellonummen viheralueille. Moni asia on vielä suunnitelmatasolla ja riippuu vahvasti siitä, minkälainen kanta kehittämisehdotuksiin otetaan kokonaisuutena osana seurakuntayhtymän taloutta ja kiinteistö- ja hautaustoimen pitkän aikavälin rakentamis- ja kunnossapitosuunnitelmia.

Kellonummen henkilökunnan ehdottamat kehi-

tysideat etenevät pitkälti hautaustoimen suunnalta ylöspäin organisaatiossa, mutta ne käsitellään, arvioidaan ja aikataulutetaan osana kokonaisuutta seurakuntayhtymän kiinteistöpalveluiden muiden toimintaryhmien kehittämishanke-ehdotuksia. Kehityshankkeista keskustellaan henkilökunnan kanssa, heiltä pyydetään ideoita ja kysytään parhaita käytänteitä. Myös Espoon kaupungin kanssa tehdään aktiivista yhteistyötä, vaikka seurakuntayhtymä on toki itsenäinen toimija alueillaan.

Kiinteistöpalveluiden ja hautaustoimen vuosittainen kehityspäivä on tärkeä areena Kellonummen tavoitteiden ja hankkeiden esilletuomisen ja edistämisen kannalta.

7 Ympäristövaikutusten hallinta

Suomen maankäyttö- ja rakennuslaki on uudistunut 1.1.2025 alkaen. Uudistuksen päätavoitteisiin kuuluvat hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja digitalisaation edistäminen. Lainsäädäntö vaikuttaa hautausmaihin kansallisesti, kun taas paikallisella tasolla seurakuntayhtymä on asettanut omat ympäristöpoliittiset ja ympäristöjärjestelmään hyväksytyt tavoitteet vuosille 2021–2030. Näistä tarkemmin liitteessä.

7.1 Fossiilisten polttoaineiden vähentäminen ja energiatehokas valaistus

Kellonummen hautausmaalla on luonnonmukaisina pidettäviä alueita, joiden lisäksi osa nurmialueista on muutettu niityiksi. Yksi Espoon seurakuntayhtymän ympäristöjärjestelmän tavoitteista on, että 90 % koneista on sähkökäyttöisiä vuoteen 2023 mennessä. Kellonummen hautausmaa on alkanut investoida akkukäyttöisiin koneisiin: työnnettävät ruohonleikkurit ja siimaleikkurit ovat kaikki jo akkukäyttöisiä.

Alkuperäinen yhteisen kirkkoneuvoston asettama tavoite on osoittautunut epärealistiseksi, koska sopivia sähkökäyttöisiä ja jo olemassa oleviin sähkökäyttöisiin pienkoneisiin yhteensopivia

laitteita akkuineen ei ole välttämättä vielä tarjolla, tai jos on, niiden hinta on selvästi polttomoottori-käyttöisiä korkeampi. Sähkökäyttöisten ajettavien työkoneneiden ominaisuudet eivät välttämättä riitä hautausmaan käytön tarpeisiin. Pienkoneiden osalta sähkökäyttöisten koneiden määrää kuitenkin lisätään määrärahojen sallimissa rajoissa.

Tästä on hyötyä paitsi luonnonympäristölle myös vierailijoille. Sähkökäyttöiset koneet vähentävät melua. Ne myös edistävät työntekijöiden hyvinvointia. Isoilla työkoneneilla ajetaan vain pakolliset työt ja kuljetukset hautausmaan alueella.

Vuonna 2024 hautausmaalle hankittiin vain työnnettävä harjauslaite, kauhaharja kauhakuormajaan ja pumppu uurnahautojen tyhjentämiseksi vedestä.

Hautausmaan valaistukseen käytetään ympäristön kannalta kestäviä LED-lamppuja. Hienon tammen, pääportin muistolehdon ristin sekä laajenuksen kallioiden valaisemiseen pimeään aikaan käytetään kohdevaloa, mutta muuten tarpeetonta valaistusta pyritään välttämään.

7.2 Vedenkulutus

Hautausmaalla on useita vesipisteitä, joita kävijät voivat käyttää. Kesävedet ovat käytettävissä kesäkaudella.

Muutos nurmikoista niityiksi on vähentänyt veden käytön tarvetta. Sateettomana aikana odotetaan, että ruoho on veden tarpeessa, ennen kuin sadetimet käynnistetään. Alueita kastellaan öisin. Silloin vedestä on hyötyä nurmelle eniten. Öisin vettä haihtuu vähemmän, ja samalla vettä säästyy.

Hautojen kukat kastellaan kastelukannuilla. Puuvartisia kasveja kastellaan vain uusien istutusten yhteydessä.

Kellonummella on laajat kasvillisuusalueet, joihin sadevesi pääsee imeytymään. Hulevesi varastoidaan niittylampeen. Nykylainsäädäntö vaatii hautausmaiden hulevedet puhdistettavaksi, joten mahdollisen peruskorjauksen jälkeen hulevedet tulee johtaa Espoon kaupungin jätevesiverkostoon. Kaupunki ei kuitenkaan ole vielä ulottanut Kellonummen hautausmaan alueelle ja hautausmaan läheisyydessä oleville asuintaloille jätevesihuol-

toa. Tämän vuoksi alueen jätevedet käsitellään ja puhdistetaan seurakuntayhtymän toimesta ylläpidettävässä jätevedenpuhdistamossa, joka sijaitsee hautausmaan välittömässä läheisyydessä.

7.3 Kemikaalien käytön välttäminen

Lannoitteita käytetään harkiten: lannoittamisen ja kalkitsemisen tarve päätetään aina erikseen viljavuuskokeen perusteella. Lannoituksen vähentäminen on merkittävä ympäristön kuormitusta vähentävä tekijä, sillä nurmikon lannoitus vaikuttaisi hulevesien kautta lampeen ja aiheuttaisi lammen rehevöitymistä. Ruohonleikkuujätettä silputaan mahdollisuuksien mukaan nurmikolle luonnollisena lannoitteena.

Kemiallisia lannoitteita ja torjunta-aineita ei käytetä muualla kuin aivan välttämättömissä kohteissa. Kukkapesään laitetaan vähäinen määrä hitaasti liukenevaa lannoitetta kukkaloiston varmistamiseksi koko kesäksi.

Kaikki kitkeminen hoidetaan Kellonummen hautausmaalla mekaanisesti, eikä rikkakasvien torjunta-aineita käytetä lainkaan.

Kauriiden aiheuttamien laajojen ja toistuvien vahinkojen vuoksi on pyritty löytämään sopivaa korvaavaa kasvillisuutta, jota ne eivät syö. Tämä ei ole vielä täysin onnistunut, joten Trico-hirvikarkoitetta käytetään tiettyihin kasveihin. Muuten torjunta-aineita ei käytetä.

7.4 Kierrätys ja elinkaariajattelu

Kaikki hautausmaalta tulevat luonnonmateriaalit pyritään kierrättämään ja hyödyntämään. Risut ja oksat kerätään haketettaviksi, joten ne menevät uudelleen käyttöön. Osa kaadetuista rungoista jätetään paikalleen, jos se on turvallisuuden tai esteettisyyden kannalta mahdollista. Lisäksi yhteen metsäsaarekkeeseen on alettu rakentaa lahoppuaitaa lahottajien elintilaksi. Hautausmaan kasvijätteet korjataan pois esteettisistä syistä. Niille löytyy arvokasta jatkokäyttöä kompostin ja mullan valmistuksessa.

Paikan päällä kompostoimisen tarkoituksena on

| Yksi hautausmaan jättepisteistä.

| Niittylampi.

välttää kasvijätteen kuljettaminen muualle. Samalla valmistetaan uutta kasvualustaa hautausmaalle. Tämä ei tarkoita vain taloudellisia säästöjä, vaan tällä estetään kasvualustan kuljetuksista aiheutuvia haitallisia vaikutuksia ympäristölle. Tietyt maa-ainekset, kuten hiekka ja kalliomurske, on kuitenkin tuotava muualta.

Varsinainen kompostointiprosessi tehdään ympäristön kestävyyttä ajatellen. Turhan ajon välttä-

Hautausmaan kesäkukat tuotetaan suomalaisilla puutarhoilla.

miseksi kompostipisteessä tarvittut kasat sijoitetaan lähelle sekoituspaikkaa. Työ suunnitellaan niin, että jokainen ajosuunta hyödynnetään, eivätkä koneet liiku tyhjinä eivätkä turhaan.

Mullanteossa käytetään kasvuturvetta, joka on kuitenkin tarkoitus korvata toisella aineksella, kun sopivan hintainen vaihtoehto löytyy. Mullan tekon käytettävät ainekset löytyvät liitteestä.

Kaikki Kellonummen muut jätteet lajitellaan ja toimitetaan poltettavaksi tai jatkokäsittelyyn Sortti-asemalle.

Hautausmaan puistonpenkit ovat vanhoja, mutta kestäviä. Ne kunnostetaan talvikaudella.

7.5 Vieraslajit

Kellonummella vieraslajeista riesana ovat lupiini, tatar, ruttojuuri ja isotuomipihlaja. Kasvit poistetaan kaivamalla. Osa vieraslajien valtaamista alueista on muutettu viikoittain leikattaviksi nurmikoiksi. Osaa vieraslajeista siimataan säännöllisesti alas. Näin pyritään näivettämään kasvi pois, ja sen jälkeen alueelle istutetaan muuta kasvillisuutta. Vieraslajien leviämisen torjunnassa ei käytetä kemiallisia torjunta-aineita.

7.6 Kasvillisuuden valinta

Kellonummella suositaan suomalaisia puuntaimia, sillä ne selviytyvät parhaiten talven yli. Monet Kellonummen puut ovat havupuita. Niiden leikkuutarve on vähäinen ja hoitotarve lehtipuiden hoitoa kevyempää.

Kesäkukat kasvatetaan Suomessa, ja viljelijät kuljettavat ne paikallisten hautausmaiden yhteiseen noutopaikkaan. Kellonummen kohdalla tämä tarkoittaa 12 kilometrin edestakaista matkaa eli hiilijalanjälki jää pieneksi.

8 Luonnon monimuotoisuus, maisema ja kulttuuriperintö

Espoon kaupungilla, jonka alueella Kellonummi sijaitsee, on omat ympäristötavoitteensa. Tärkeänä pidetään luontoalueiden kytkeytyvyyttä.

Kellonummi pystyy tarjoamaan monenlaisia aineellisia ja aineettomia ekologisia palveluita erilaisen biotooppiensa ansiosta. Sen laajalla alueella on metsää, niittyjä, suota, lampia ja puro. Ne muodostavat yhdessä harmonisen kokonaisuuden rakennetumpien hautausmaiden kanssa.

8.1 Kasvillisuus

Kellonummen hautausmaan puilla on arvokas rooli eroosion estämisessä ja veden imeytymisen hallinnassa. Erityisesti havupuut tarjoavat arkkitehtonista rakennetta ja suojan tunnetta vierailijoille. Muun kasvillisuuden tavoin niillä on iso rooli hiilidioksidin sitojina. Ikivihreinä puina ne puhdistavat ilmaa ympäri vuoden. Lehtipuut lisäävät väriä, tekstuuria ja monimuotoisuutta.

Puukantaa pyritään uudistamaan siellä, missä puiden katsotaan olevan tarpeeksi ikääntyneitä tai vaaraksi ihmisille. Puiden korkeuden vaihtelu huomioidaan, esimerkiksi kuusien ja matalampien puiden yhdistäminen korkeampien mäntyjen kanssa. Vanhempia kuusia harvennetaan paikallisten näkymien avaamiseksi ja valon lisäämiseksi.

Niiden tilalle istutetaan pienempiä kuusentaimia. Puustoon jätetään monilajisia ja eri-ikäisiä yksilöitä.

Tärkeä osa biologista monimuotoisuutta on varmistaa, että muuttolinnuilla ja pölyttäjillä on ravintoa kauden alusta loppuun. Hautausmaan pajut kukkivat aikaisin. Nämä puut tarjoavat siemeniä linnuille sekä erinomaisia pesimäpaikkoja ja suojaa talvella. Lisäksi niiden kukista hyönteiset saavat mettä. Toinen alueella tavattava avainlaji on haapa. Koko elinkaarensa ajan ja jopa kuollessa, lahoavana puuna se tarjoaa elinympäristön useille lajeille, kuten sammalille, jäkälille ja sienille, hyönteisille ja muille selkärangattomille sekä linnuille ja nisäkkäille. Tästä syystä se on arvokas biologisessa monimuotoisuudessa. Tarkempaa kartoitusta lajikirjon kehittymisestä ei ole tehty.

Kerroksellisuus on otettu huomioon, ja Kellonummella kasvaakin erilaisia pensaslajeja, mukaan lukien ikivihreä vuorimänty. Esteettisten

ominaisuuksiensa lisäksi ne tarjoavat arvokasta ravintoa ja elinympäristöjä muun muassa pesiville linnuille. Koska kauriit ovat aiheuttaneet kasvilisuudelle paljon tuhoa, sekä puita että pensaita yritetään korvata jatkuvasti. Esimerkiksi viimeispänä korvaavana lajina on kokeiltu alppiruusuja.

Nurmialueiden muuttaminen niityiksi on lisännyt luonnon monimuotoisuutta. Kevyemmin hoidetuilla alueilla kasvaa laaja valikoima eri heimojen kasvilajeja. Ne on valittu houkuttelemaan paikalle monipuolinen lajisto hyötyeläimiä, kuten pistiäisiä. Niiden lisäksi perhoset, kovakuoriaiset ja muut hyönteiset suosivat juuri tätä biotooppia.

Kellonummen kasvillisuus on lueteltu tarkemmin liitteessä.

Lammet, puro ja suo muodostavat omat mikroilmastonsa, mikä lisää merkittävästi alueen biologista monimuotoisuutta mikroskooppisella tasolla. Monimuotoisuutta luovat niiden kasvillisuus, kalat, sammakot ja muut eliölajit.

| Nurmialueiden muuttaminen niityiksi on lisännyt luonnon monimuotoisuutta.

| Hyönteisaita risuista.

| Pieni hyönteishotelli lammen rannalla.

8.2 Linnut, eläimet ja niiden elinympäristöt

Kellonummen vaihtelevassa maisemassa kohdataan monia erilaisia lajeja, kuten kettuja, märeitä, rusakoita, hiiriä, kauriita ja peuroja. Jopa ilveksen ja suden on havaittu liikkuvan alueella.

Keväällä ja alkukesällä Kellonummi täyttyy linnunlaulusta. Alueella viihtyvät esimerkiksi mustarastas, peippo, tiainen, palokärki, harmaapää- ja käpytikka. Niin ikään pöllöt pesivät alueella. Puihin on kiinnitetty linnunpönttöjä lisäämään pesintämahdollisuuksia.

Luonnon monimuotoisuutta on lisätty rakentamalla hyönteishotelleja: yksi iso, vapaasti seisova versio ja kolme pienempää, jotka on kiinnitetty puihin.

Kellonummelle on tehty hyönteisaita lahoavasta puusta. Se sijaitsee lähellä huoltopihaa vierailijoiden katseiden ulottumattomissa. Hautausmaan puut jätetään mahdollisuuksien mukaan lahoamaan luonnollisesti, jolloin ne tarjoavat erinomaisia elinympäristöjä monipuoliselle luonnolle.

8.3 Ekologisia palveluja

Ympäristöhyödyt ovat molemminpuolisia. Hautausmaa tarjoaa vierailijoille erilaisia hyvinvointia lisääviä elämyksiä. Esteettistä nautintoa tarjoaa laaja kasvillisuuskirjo. Ensimmäisinä kukinnan aloittavat sipulikukat, esimerkiksi puistolumikellot, krookukset ja idänsinililjat. Seuraavana kukkaan puhkeavat narsissit ja tulppaanit. Lukuisa määrä puita kukkii keväästä myöhäiseen syksyyn asti. Kasveista viimeisimpänä kukkaloistoa tarjoavat nauhukset.

Näkö-, ääni- ja tuoksukokemusten lisäksi alueen päätarkoitus on lohduttaa surevia. Hautausmaalla on paljon tiloja heille, jotka haluavat kokoontua yhteen, sekä heille, jotka haluavat olla yksin. Kellonummen hautausmaan kaunis ja luonnollinen, mutta hyvin hoidettu ympäristö voi tehdä vaikutuksen omaisiin ja kohentaa heidän hyvinvointiaan.

Monet tutkimukset ovat osoittaneet luonnon ympäristön yleiset terveyshyödyt, sen rauhoittavan ja elävöittävän vaikutuksen. Lintujen äänet, kasvilli-

suuden monipuolisuus ja puron solina virkistävät. Kellonummi ja sitä ympäröivät luontoalueet varmistavat ilman puhtauden. Kävely, joka on ainoa tapa liikkua hautausmaalla, on itsessään terveellistä. Esteettömät kulkuväylät ja penkit polkujen varrella varmistavat, että monet vierailijat voivat nauttia miljööstä.

8.4 Kulttuuriperintö

Pergoloiden lisäksi rakennelmat, jotka tarjoavat suojaa ja istumapaikkoja, ovat tyylikkäästi suunniteltuja ja hyvin hoidettuja ja antavat hautausmaalle omaleimaisuutta.

Kellonummi on suhteellisen nuori hautausmaa. Sen takia alueelta ei löydy historiallisia hautoja tai rakennelmia. Siellä on kuitenkin useiden tunnettujen ihmisten hautoja. Heidän joukossaan on taiteilijoita, muusikoita, urheilijoita sekä yritysjohtajia: Alueelle on haudattu esimerkiksi kirjailija Antti

Hyry, muusikko Gösta Sundqvist, pääjohtaja Hannu Tarmio, muusikko Esa Kaartamo ja taidemaalari Helmiriitta Honkanen.

9 Yhteisön osallistaminen ja yhteisöllisyys

Kellonummen hautausmaan työntekijät ja johto saavat runsaasti palautetta alueen käyttäjiltä. Kävijät voivat antaa palautetta sekä verkossa että suullisesti. Espoon seurakuntayhtymän (espoonseurakunnat.fi) sivuilla on linkki palautteen antamista varten ja tiedot työnjohtajan puhelinajasta. Lisäksi hautausmaan työntekijät saavat käyttäjiltä suullista palautetta. Palaute kerätään päivittäin lapuille, joilta työnjohtaja siirtää saadun palautteen sähköiseen tiedostoon talteen. Palautteet käydään läpi säännöllisesti hautauspalveluiden johtoryhmässä. Kaikkea palautetta arvostetaan ja se huomioidaan

aina mahdollisuuksien mukaan.

Kellonummella osallistetaan nuoria sidosryhmä-yhteistyön kautta. Nuorten syrjäytymistä ehkäisevää, Diakonissalaitoksen järjestämää Vamos-toimintaa on pilotoitu Kellonummella Duuni tutuksi -hankkeessa. Yhteistyöstä nuorten kanssa on saatu hyviä kokemuksia ja toimintaa halutaan jatkaa.

Osallistettavia käyttäjäryhmiä pyritään tulevaisuudessa saamaan nykyistä monipuolisemmiksi. Yhteistyötä on aloitettu seurakuntayhtymän yhteisen seurakuntatyön kanssa. Toiminnan kehittämiseksi on perustettu työryhmä, joka miettii seurakuntien mahdollisuutta järjestää aikaisempaa enemmän vapaaehtoistoiminnalle perustuvia aktiviteetteja esimerkiksi ikäihmisille ja kuntoutuville henkilöille. Jo nyt on toteutettu erilaisia sielunhoitokävelyitä. Tällöin pappi tulee surevan henkilön kanssa käymään läheisen haudalla ja he voivat mahdollisesti yhdessä hoitaa haudan istutukset kuntoon tai tuoda tuoreita kukkia maljakkoon. Tämän jälkeen he ovat käyneet luottamuksellisia keskusteluja kävellessään hautausmaalla ja sitä ympäröivillä Espoon kaupungin virkistysreiteillä.

9.1 Hautausmaalle soveltuvat aktiviteetit ja palvelut erilaisille käyttäjäryhmille

Alueen merkittävin käyttäjäryhmä ovat vainajien omaiset ja läheiset. Heille Kellonummi tarjoaa läheisen ihmisen hautapaikan lisäksi mahdollisuuden surun työstämiseen. Hyvin hoidettu puistomainen alue on kauniin luontonsa ja rauhallisuutensa vuoksi erittäin pidetty.

Kellonummen siunauskappeli on omaisten käytössä siunaustilaisuuksissa sekä muissa kirkollisissa toimituksissa. Omaisilla on mahdollisuus osallistua haudan hoitoon, ja tätä varten on tarjolla runsaasti kastelupisteitä ja jäteastioita. Kellonummen yleiselle muistelupaikalle voi jättää kukka- tai kynttilätervehdyksen myös muualle haudatuille vainajille.

Toinen merkittävä käyttäjäryhmä ovat ulkoilijat, joille Kellonummen 20 hehtaarin suuruinen alue tarjoaa varsinkin kesäisin upeat puitteet. Alueen maasto on vaihtelevaa, hoidettuja hauta-alueita,

niittyjä sekä niiden läpi virtaava puro ja lampi. Viime aikoina erityisesti etätyöntekijät ovat löytäneet Kellonummen. Sen rauhallinen ja hiljainen ympäristö sopii mitä parhaimmin vaikkapa kävelykokousten pitoon.

Kellonummen alueen vahvuuksia ovat sen luonnonkaunis ja puistomainen ympäristö. Alue on rakennettu hautausmaaksi, mutta se ei ole kokonaan hautakäytössä. Kellonummella olisi tilaa myös muulle käytölle. Olisi tärkeää tunnistaa käyttäjäryhmät ja toiminnot, jotka sopivat rauhalliseen ja arvokkaaseen ympäristöön. Tätä työtä ei ole resurssipulan vuoksi päästy aloittamaan, mutta tähän halutaan jatkossa panostaa.

10 Markkinointi ja viestintä

Kellonummen viestinnästä vastaa Espoon seurakuntayhtymän viestintäpalvelut. Yksi viestinnän asiantuntija seurakuntayhtymän viestintäpalveluista on nimetty Kellonummen hautausmaan asioiden viestintään keskittyväksi viestijäksi.

Seurakuntayhtymän sivuilta (espoonseurakunnat.fi) löytyy tietoa Kellonummen palveluista ja tiloista. Seurakunnat eivät varsinaisesti markkinoi tai suunnittele markkinointia hautausmaille, vaan etusijalla on seurakuntalaisten informointi hautausmaiden palveluista. Viestintää medialle ja laajemmalle yleisölle suunnataan juhlapyhien aikaan sekä kesähoitokauden alkaessa.

Viestintäpalvelut hyödyntää sosiaalista mediaa monin tavoin. Esimerkiksi Kirkko Espoossa Instagram-tilillä on julkaistu ja julkaistaan kuvia, tunnelmia ja tietoa myös Kellonummen hautausmaalta. Julkaisuja tehdään lisäksi Espoon seurakunnat Facebook-kanavalle. Kellonummesta, sen tarjoamista avoimista työpaikoista ja esimerkiksi Green Flag Awardin saamisesta on kerrottu niin ikään Espoon seurakuntien LinkedIn-kanavalla.

Kellonummen hautausmaan saama Green Flag Award on mainittu hautapaikan näytöissä valintaperusteeksi valita vainajan hautapaikka nimenomaan Kellonummelta. Kellonummen hautaus-

maan saamasta Green Flag Award -tunnuksesta on viestitty kaikkina tunnustuksen saamisen vuosina ulkoisesti useissa eri medioissa, kuten esimerkiksi LinkedInissä ja sosiaalisessa mediassa. Pääkaupunkiseudun seurakuntien (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) yhteinen seurakuntamedia ja Espoossa ilmestyvä paikallislehti Länsiväylä ovat julkaisseet asiaan liittyviä artikkeleita. Myös muusta seurakuntayhtymän tekemästä ympäristötyöstä on viestitty runsaasti.

Käytännön markkinointityö tehdään Kellonum-

mella hautapaikkaesittelyjen yhteydessä. Tällöin omaisille esitellään henkilökohtaisesti eri hautausvaihtoehtoja ja palveluita, joita Kellonummella on tarjolla.

Usein omaiset tietävät jo tullessaan läheisensä toivoman hautaamistavan, joten näytössä heille esitellään soveltuvat hautapaikat, joista he voivat valita heille mieluisimman. Näytön aikana omaiset saavat myös tietoa hautausmaan käytänteistä, hautaustomerkkiohjeistuksen sekä hautausmaan esitteen ja kartan.

| Kuvakaappaus espoonseurakunnat.fi -sivustolta.

The screenshot shows the website of Kirkko Espoossa. The header includes the logo and navigation links in Finnish and English. The main menu has categories like SEURAKUNNAT, INFO JA ASIointi, and HAUTAUSMAAT. The breadcrumb trail indicates the current location: Kirkko Espoossa > Hautausmaat > Kellonummen hautausmaa. The page features a list of burial grounds on the left, a large photo of the Kellonummen cemetery, and a map on the right showing the location of the chapel and burial ground.

Kellonummen hautausmaalle Green Flag Award -palkinto jo kolmantena vuotena peräkkäin

Espoon seurakuntien Kellonummen hautausmaa on voittanut arvostetun Green Flag Awardin vuosille 2024–2025. Kolmatta kertaa tunnuksen voittanut Kellonummen hautausmaa vakuutti tuomarit arvokkuudellaan ja laadukkaalla kunnossapidollaan.

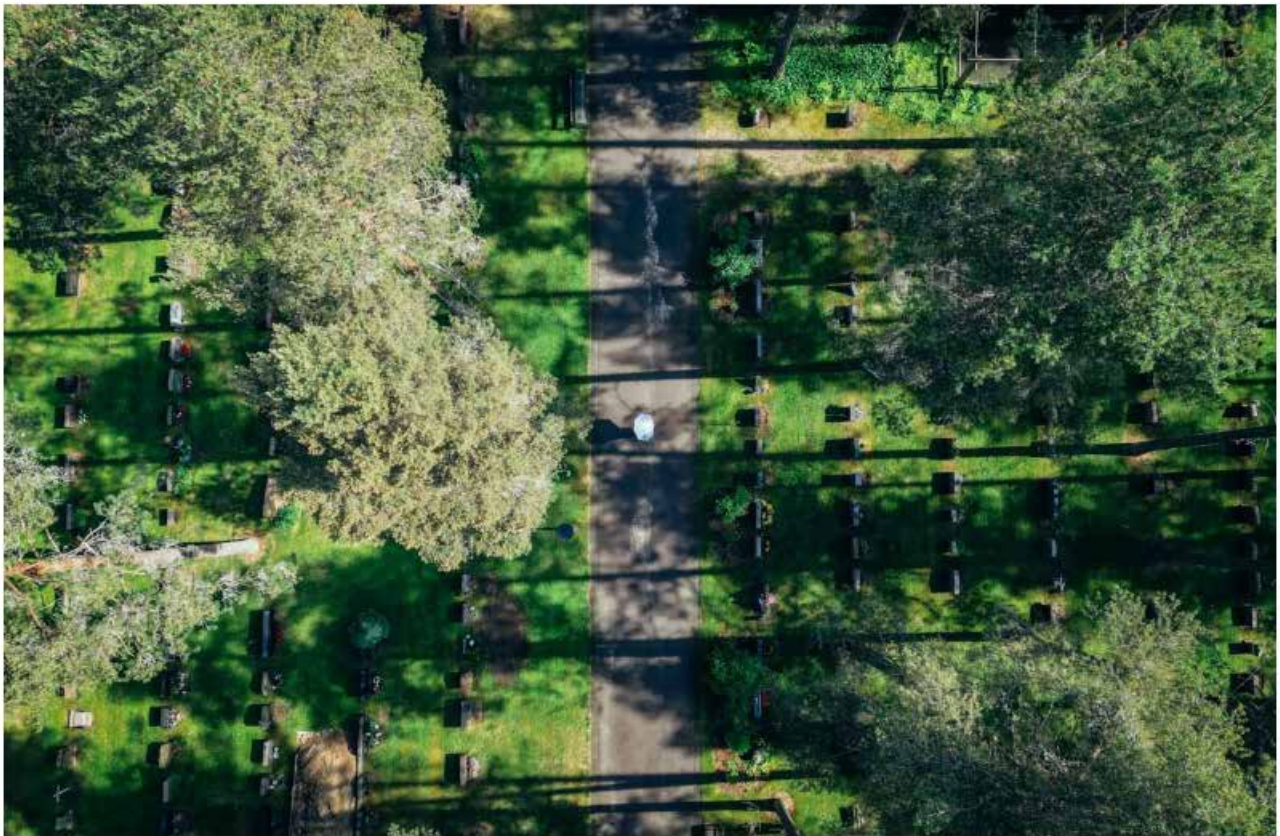
15.8.2024 16.29

| Kuvakaappaus espoonseurakunnat.fi -sivustolta.

| Kuvakaappaus Kirkko Espoossa -instagramtililtä.

Ilmasta katsottuna Kellonummen hautausmaan vehreys ja puiden pitkät varjot korostuvat.

♥ HYVÄ ELÄMÄ

Kaipausta ja rakkaus näkyvät Kellonummen hautausmaalla – vehreällä alueella voi käydä vaikka lammenrantapiknikillä

Kellonummen hautausmaalla Espoossa katse kiinnittyy haudoilla oleviin kukkiin ja monenlaisiin koristeisiin. Yhden muistomerkin viereen on tuotu pehmeä Nuuskamuikkunen.

| Kuvakaappaus Kirkko ja kaupungin sivuilta.

11 Liitteet

Kellonummen hautausmaan kasvillisuus

Puut	
<i>Abies sibirica</i>	siperianpihta
<i>Abies sp.</i>	pihta
<i>Acer negundo</i>	saarnivaahtera
<i>Acer platanoides</i>	metsävaahtera
<i>Alnus glutinosa</i>	tervaleppä
<i>Alnus incana</i>	harmaaleppä
<i>Betula pendula</i>	rauduskoivu
<i>Betula pubescens</i>	hieskoivu
<i>Juglans mandshurica</i>	mantsurianjalopähkinä
<i>Juniperus communis</i>	kotikataja
<i>Larix sp.</i>	lehtikuusi
<i>Malus baccata</i>	marjaomenapuu
<i>Picea abies</i>	metsäkuusi
<i>Picea abies</i> 'Nidiformis'	pesäkuusi
<i>Picea f. pendula</i>	surukuusi
<i>Picea glauca</i> 'Conica'	kartiovalkokuusi
<i>Picea omorica</i>	serbiankuusi
<i>Pinus peuce</i>	makedonianmänty
<i>Pinus sylvestris</i>	metsämänty
<i>Populus tremula</i>	metsähaapa
<i>Prunus padus</i>	lehtotuomi
<i>Quercus robur</i>	metsätammi
<i>Salix caprea</i>	raita
<i>Salix fragilis</i> 'Bullata'	terijoensalava
<i>Sorbus aria</i>	saksanpihlaja
<i>Sorbus aucuparia</i>	kotipihlaja
<i>Sorbus</i> 'Dodong'	tuurenpihlaja
<i>Thuja occidentalis</i>	kanadantuija
<i>Ulmus glabra</i>	vuorijalava

Pensaat	
<i>Acer tataricum</i>	tataarivaahtera
<i>Acer tataricum</i> subsp. <i>ginnala</i>	mongolianvaahtera
<i>Amelanchier lamarckii</i>	rusotuomipihlaja
<i>Amelanchier spicata</i>	isotuomipihlaja
<i>Berberis thunbergii</i>	japaninhappomarja
<i>Cornus alba</i> 'Kesselringii'	verikanukka
<i>Cornus alba</i> 'Sibirica'	korallikanukka
<i>Cornus alba</i> subsp. <i>stolonifera</i> 'Flaviramea'	keltaoksanukka
<i>Corylus avellana</i>	pähkinäpensas
<i>Dasiphora fruticosa</i> 'Lovely Pink'	pensashanhikki
<i>Euonymus europeus</i>	euroopansorvaripensas
<i>Juniperus horizontalis</i> 'Blue Chip'	sinilaakakataja
<i>Juniperus squamata</i> 'Blue Carpet'	lamosinikataja
<i>Lonicera caerulea</i>	sinikuusama
<i>Malus toringo</i> var. <i>sargentii</i>	marjaomenapensas
<i>Philadelphus</i> sp.	jasmikkeet
<i>Pinus mugo</i>	vuorimänty
<i>Rhamnus frangula</i>	corpipaatsama
<i>Rhododendron</i> Catawbiense-Ryhmä	puistoalppiruusu
'Catawbiense Grandiflorum'	
<i>Rhododendron</i> Caucasicum-Ryhmä	valkoalppiruusu
'Cunningham's White'	
<i>Rosa</i> sp.	ruusut
<i>Rubus idaeus</i>	vadelma
<i>Rubus odoratus</i>	tuoksuvatukka
<i>Sambucus nigra</i>	mustaselja
<i>Spiraea</i> 'Grefsheim'	norjanangervo
<i>Spiraea japonica</i> 'Little Princess'	keijuangervo
<i>Stephanandra incisa</i> 'Crispa'	seppelvarpu
<i>Symphoricarpos albus</i>	valkolumimarja
<i>Syringa x henryi</i>	puistosyreeni
<i>Taxus baccata</i> 'Repandens'	euroopanmarjakuusi
<i>Taxus cuspidata</i>	japaninmarjakuusi
<i>Thuja occidentalis</i> 'Smaragd'	timanttitiija
<i>Viburnum lantana</i>	villaheisi

Perennat	
<i>Aruncus dioicus</i>	töyhtöangervo
<i>Athyrium filix-femina</i>	soreahiirenporras
<i>Bergenia cordifolia</i>	herttavuorenkilpi
<i>Campanula rapunculoides</i>	vuohenkello
<i>Delphinium Elatum</i> -Ryhmä	ratasritarinkannukset
<i>Dianthus deltoides</i>	ketoneilikka
<i>Euphorbia palustris</i>	rantatyräkki
<i>Fallopia japonica</i>	japanintatar
<i>Fallopia sachalinensis</i>	jättitatar
<i>Filipendula vulgaris</i>	sikoangervo
<i>Fragaria vesca</i>	ahomansikka
<i>Geum coccineum</i> 'Borisii'	tulikellukka
<i>Hosta sieboldiana</i> 'Elegans'	sinikuunilja
<i>Hosta sieboldii</i>	raitakuunilja
<i>Hosta undulata</i>	kirjokuunilja
<i>Hosta undulata</i> 'Erromena'	hämykuunilja
<i>Iris pseudacorus</i>	keltakurjenmiekka
<i>Ligularia dentata</i> 'Othello'	kallionauhus
<i>Ligularia x hessei</i>	soihtunauhus
<i>Lilium martagon</i>	varjolilja
<i>Lysimachia nummularia</i>	suikeroalpi
<i>Matteuccia struthiopteris</i>	kotkansiipi
<i>Petasides hybridus</i>	etelänruttojuuri
<i>Petasites japonicus</i> subsp. <i>giganteus</i>	japaninruttojuuri
<i>Phlox stolonifera</i> 'Alba'	rönsyleimu
<i>Reynoutria sachalinensis</i>	sahalinintatar
<i>Rheum palmatum</i>	koristeraparperi
<i>Rodgersia podophylla</i>	liuskavaleangervo
<i>Sedum ewersii</i>	turkestaninmaksaruoho
<i>Telekia speciosa</i>	auringontähti
<i>Thymus serpyllum</i>	kangasruoho
<i>Thymus</i> sp.	ajuruoho
<i>Thymus x citriodorus</i>	sirtuunatimjami
<i>Vinca minor</i>	pikkutalvio
<i>Waldsteinia ternata</i>	rönsyansikka

Lammen kasveja	
<i>Nymphaea</i> sp.	lumpeet
<i>Polygonum amphibium</i>	vesitatar
<i>Typha angustifolia</i>	kapeaosmankäämi
<i>Typha latifolia</i>	leveäosmankäämi

Niittykasveja	
<i>Campanula glomerata</i>	peurankello
<i>Carum carvi</i>	kumina
<i>Centaurea cyanus</i>	ruiskaunokki
<i>Dianthus deltoides</i>	ketoneilikka
<i>Filipendula ulmaria</i>	mesiangervo
<i>Gypsophila elegans</i>	kesäharso
<i>Knautia arvensis</i>	ruusuruoho
<i>Lavatera trimestiris</i>	malvikki
<i>Leucanthemum vulgare</i>	päivänkakkara
<i>Linaria vulgaris</i>	kannusruoho
<i>Lythrum salicaria</i>	rantakukka
<i>Origanum vulgare</i>	mäkimeirami
<i>Papaver dubium</i>	ruisunikko
<i>Papver somniferum</i>	oopiumunikko
<i>Phacelia tanacetifolia</i>	aitohunajakukka
<i>Plantago major</i>	piharatamo
<i>Rumex acetosa</i>	niittysuolaheinä
<i>Tanacetum vulgare</i>	pietaryrtti

Köynnökset	
<i>Celastrus orbiculatus</i>	japaninkelasköynnös
<i>Clematis</i> Jackmanii-Ryhmä 'Jackmanii'	loistokärhö
<i>Hydrangea anomala subsp. petiolaris</i>	köynnöshortensia
<i>Lonicera periclymenum</i>	ruotsinköynnöskuusama
<i>Lonicera caprifolium</i>	tuoksuköynnöskuusama
<i>Parthenocissus quinquefolia</i>	imukärhivilliviini
<i>Rosa</i> 'Pohjantähti'	köynnösrusu

Sipulikukat	
<i>Allium aflatunense</i>	ukkolaukka
<i>Allium amplexans</i> 'Graceful beauty'	koristelaukka
<i>Allium sicutum</i>	hajulaukka
<i>Fritillaria meleagris</i>	kirjopikarililja
<i>Galanthus nivalis</i>	lumikello
<i>Narcissus</i> 'Carlton'	narsissi 'Carlton'
<i>Narcissus triandrus</i> 'Thalia'	orkideanarsissi 'Thalia'
<i>Scilla siberica</i>	idänsinililja
<i>Tulipa</i> 'Sky High Scarlet'	tulppaani 'Sky High Scarlet'
<i>Tulipa sylvestris</i>	metsätulppaani
<i>Tulipa Triumph</i> 'Havran'	triumftulppaani 'Harvan'
<i>Tulipa Triumph</i> 'Royal virgin'	triumftulppaani 'Royal Virgin'

Mullan tekoon käytettävät ainekset:

Yhteen aumaan tarvitaan keskimäärin 5 tällaista erää:

15 kauhallista perusmaata (hautausmaalta kuorittua mullan tekoon sopivaa maata),

Willen maakauha 0,85 m³

15 kauhallista muuraushiekkaa 0–4 mm (Rudus)

10 kauhallista omaa kompostia

15 kauhallista kasvuturvetta, mustaa (KTm) (Vapo)

100 kg jauhemaista kalkkia

1,5 sangollista Y2-lannoitetta (NPK 6-5-20) (10 litran sanko)

HAUTAUSPALVELUT TOIMINTAKÄSIKIRJA:

Mullan teko ja kompostin hoito Kellonummen hautausmaalla

Espoon seurakuntayhtymän ympäristöjärjestelmän tavoitteet hautaustoimelle

Ohjelman mukaiset tavoitteet:

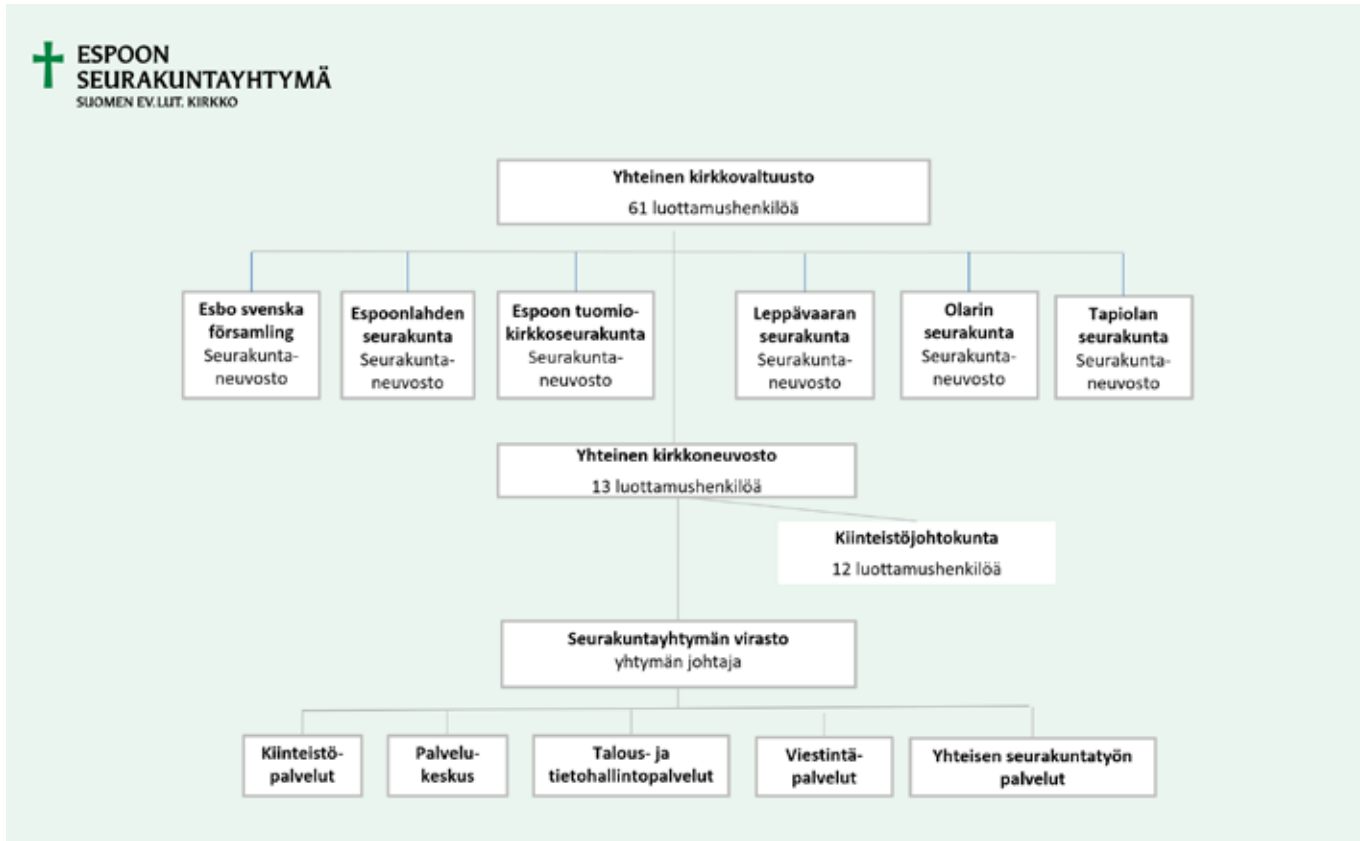
1. Energian kulutusta ja päästöjä vähennetään pienikoneita ja ajettavaa kalustoa uusittaessa.
2. Selvitetään mahdollisuuksia siirtyä käyttämään uusiutuvaa polttoainetta krematorion uunien lämmitysjärjestelmässä.
3. Hautausmaiden ja uurnalehtojen hoidossa siirrytään luonnonmukaisiin ja biodiversiteettiä vahvistaviin menetelmiin.

Tavoite	Tavoitteen kuvaus
Polttoainemaiden kulutus pienenee	Kulutus pienenee, kunnes minimitaso on saavutettu.
Sähkömoottoreiden prosentuaalinen määrä	90 % kattavuus vuonna 2023, jos toimivia korvaavia sähkökäyttöisiä ratkaisuja on tarjolla.
Vahapaistosten ajonruuvien määrä	Määrä lisätään normaalin vaihtoyhteyden mukaan sitä mukaa, kun tai jos uusia soveltuvia vaihtoehtoja on tarjolla.
Hautausmaiden ja uurnalehtojen hoidossa siirrytään luonnonmukaisiin ja biodiversiteettiä vahvistaviin menetelmiin.	Huomikoiden leikkaukset vähennetään hautausmaiden käytettävillä alueilla ja hautausmaiden hoidossa olevilla hautausmaiden ulkopuolisilla alueilla. Tavoitetaso: Nummen korkeus on ≥ 10 cm. Kasvinsuojelu siirrytään asteittain luonnonmukaisiin menetelmiin. Väkilannoitteista luovutaan asteittain, ja lannoittamisessa lisätään asteittain luonnonmukaisia lannoiteaineita. Tavoitetaso: Menetelmää on vuoden 2025 loppuun mennessä otettu käyttöön 90 %:n niillä alueilla, joilla se on mahdollista. Kukaan edellä mainittuun menetelytapaan siirtymisestä on tehtävä ensin, ennen hallinnollinen päätös, ennen kuin uusi menetelytapa otetaan käyttöön.
Selvitys krematorion polttoaineen vaihtamisesta.	Tehty vuoden 2025 loppuun mennessä. Mikäli muutos toteutetaan, ruukkuhintoja jouduttaneen nostamaan.
Ympäristötavoitteet	
Operatiivinen	Hautaustoimi
Linjaukset	YKK, YKV

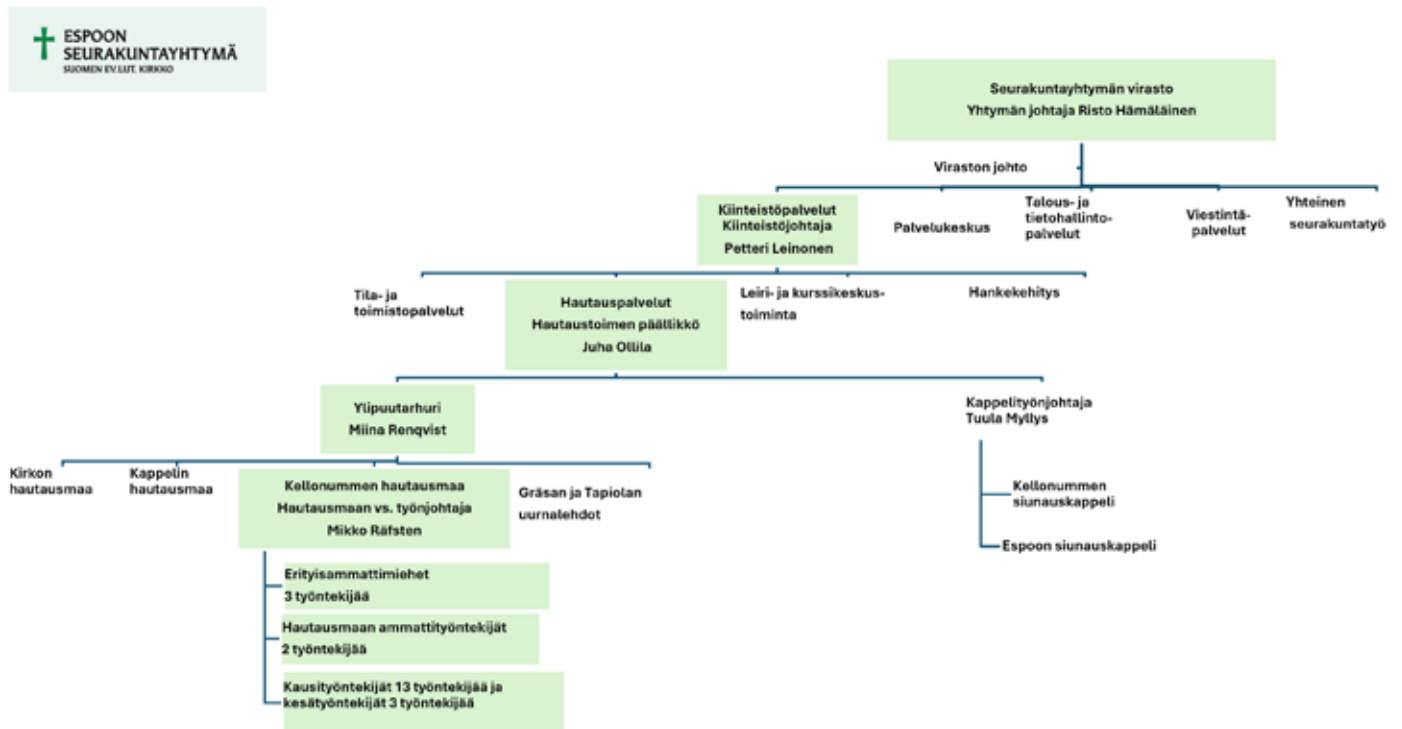
Lähde: Espoon seurakuntayhtymän ympäristöjärjestelmä 2021–2030

Espoon seurakuntayhtymän organisaatio

Kuvaan on merkitty vain osa hallintoelimistä.

Hautaustoimen ja Kellonummen hautausmaan organisaatio

Vuosikello

Kuukausi	Toimenpiteet
Tammikuu	- Ø kausityöntekijöiden hakuilmoitukset KirkkoRekry:n kautta omille internet-sivuille, oikotie ja sakasti.fi sekä työ- ja elinkeinotoimiston internet-sivuille - Ø kausityöntekijöiden oppaiden päivitys + tulostus - Ø vaihtovuorossa olevan ison koneen hankinta alkaa - Ø käyttökätkokset koko vuodeksi Primeen (pääsiäinen, vappu, helatorstai, juhannus, pyhäinpäivä, itsenäisyyspäivä, jouluku, uusivuosi, loppiainen yms.) - Ø kehityskeskustelut tammi-maaliskuun aikana - Ø vuosikertomukset - Ø hautaustilastot - Ø jätemäärät - Ø nostoketjujen tarkastus (Kellonummen koneiden huollosta vastaava ea-mies hoitaa) - Ø jauhesammuttimien huolto (koneissa ja ulkotiloissa olevat sammuttimet vuoden välein, sisätiloissa olevat kahden vuoden välein, Kellonummella koneiden huollosta vastaava ea-mies hoitaa) - Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke)
Helmikuu	- Ø väenkokous - Ø kausityöntekijöiden haastattelut alkavat - Ø lannoitteiden ja kalkkien tilaaminen yhteishankintana - Ø nurmikonsiementen tilaaminen yhteishankintana - Ø henkilösuojaainten yms. tarvikkeiden tilaaminen yhteishankintana - Ø käyttöturvallisuustiedotteiden päivittäminen helmi-maaliskuu (ki, ka, ke) - Ø sähköisessä muodossa olevien karttojen päivittämistä koko vuoden, sitä mukaa kun päivitettävää ilmenee - Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke)
Maaliskuu	- Ø kausityöntekijöiden haastattelut jatkuvat - Ø vuosikorjausehdotukset - Ø kesälomaehdotukset - Ø kompressorien huolto (ki, ka) - Ø kesäkotia ea-miehille Kirkon hautausmaalle - Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke)
Huhtikuu	- Ø Aluehallintovirastoon ilmoitus alle 18-v työntekijöistä - Ø kausityönjohtajien, ympäristöhoitotyöntekijöiden ja hautausmaatyöntekijöiden tehtäväkuvaukset Askiin - Ø valittujen kausityöntekijöiden listat ylipuutarhurille - Ø hoitomerkin tarrojen kopiointia ja liimausta heti kun hoitohautalistat saadaan, hoitohautatiedostojen ja vihkojen päivitys - Ø kuun lopussa biojäteastiat hautausmaalle - Ø aurausviittojen poisto - Ø talvitappien poisto - Ø puiden tuentojen tarkistus - Ø jänis/peuraverkkojen poisto - Ø hiekoitushiekkalaatikot pois (myös ET:n seurakuntatalolta) - Ø konepalaveri ennen kauden aloittamista (työnjohto + huoltomiehet) - Ø polttoainemittarien tarkastus huhti-toukokuu (ke) - Ø hulevesikaivojen tyhjennys (huhti – toukokuu) (ki, ka) - Ø öljynerotuskaivojen tyhjennys ja tarkastus (ki, ka) - Ø ilmoitus isännöitsijälle, kun hiekat on poistettu srk-talolta ja Kellonummen kappelilta - Ø jätepuristimen tyhjennys huhti-toukokuu (ke) - Ø tieto hautatoimistolle, koska pitää aloittaa tilaisuuslistan lähettäminen Kellonummen kappelin viheralueita hoitavalle urakoitsijalle - Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke) - Ø kausityönjohtajien ja ympäristöhoitotyöntekijöiden tavoitekeskustelut mahdollisimman pikaisesti työsuhteen alettua, tiedoksi ylipuutarhurille (ki, ka)
Toukokuu	- Ø vedet päälle hautausmaalle (miehellään äitienpäiväksi), kastelukannut - Ø penkit hautausmaalle

	- Ø talvihautojen kunnostus, nurmikoiden teko (Kellonummi: valmis 1.6. mennessä, kun kivien tuonti alkaa) - Ø hoitomerkkien tarrojen liimaus jatkuu - Ø hoitomerkkien vienti haudoille - Ø hautapaikkojen merkitseminen kivien tuontia varten (Kellonummi: talvihautojen osalta valmis 1.6. mennessä) - Ø kirjeet kallistuneista ja kaatuneista muistomerkeistä, varsinkin hoitohaudat! - Ø sadetusjärjestelmän toimivuuden testaaminen - Ø hoitamattomien hautojen tarkkailu alkaa - Ø seppeleen tilaus kaatuneiden muistopäiväksi (ki puutarhuri hoitaa) - Ø orvokkien istutus sankarihautausmaalle ennen kaatuneiden muistopäivää - Ø Marketanpuiston malliosaston kunnostustyöt tarvittaessa (ke) - Ø vaarallisten muistomerkkien tarkkailua ja mahdollisten kirjeiden lähettäminen omaisille - Ø kuvat palautuneista haudoista ennen ja jälkeen kunnostuksen - Ø nosturin ja muiden nostimien sekä myös arkkunostimen tarkastus (ke) - Ø palautuneiden hautojen kunnostaminen - Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke) - Ø siroittelut ja talvenajan suljettuna olleiden muistolehtojen hautaukset aloitetaan viikolla 20
Kesäkuu	- Ø hoitokausi alkaa - Ø hoitamattomien hautojen tarkkailua - Ø vaarallisten muistomerkkien tarkkailua ja mahdollisten kirjeiden lähettäminen omaisille - Ø aluspalkkien oikaisua - Ø nosto-ovien ja nostopöydän huolto (crawford käy automaattisesti tekemässä, pöydästä hyvä muistuttaa...) - Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke) - Ø uusien asennettujen hautakivien tarkastus
Heinäkuu	- Ø hoitamattomien hautojen tarkkailua - Ø vaarallisten muistomerkkien tarkkailua ja mahdollisten kirjeiden lähettäminen omaisille - Ø lista hoitamattomista haudoista katselmusta varten - Ø aluspalkkien oikaisua - Ø nurmijätekaivon tyhjennys (ki, ka) - Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke) - Ø uusien asennettujen hautakivien tarkastus
Elokuu	- Ø hautausmaakatselmus elo-syyskuussa - Ø katselmuksessa olevien hoitamattomien hautojen kuvaus - Ø hoitamattomien hautojen tarkkailua - Ø kesäkukkatilauksen suunnittelu (kannattaa aloittaa jo heinäkuun lopulla) - Ø vaarallisten muistomerkkien tarkkailua ja mahdollisten kirjeiden lähettäminen omaisille - Ø aluspalkkien oikaisua - Ø B kuvat palautuneista haudoista, kun nurmi on jo lähtenyt hyvään kasvuun - Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke) - Ø uusien asennettujen hautakivien tarkastus
Syyskuu	- Ø hoitohautojen hoitokausi päättyy kuun lopussa tai ensimmäisiin pakkasiin - Ø hoitamattomien hautojen tarkkailua + kuvaaminen - Ø vaarallisten muistomerkkien tarkkailua ja mahdollisten kirjeiden lähettäminen omaisille - Ø kesäkukkatarjouskilpailu - Ø ulkovalaistuksen toimivuuden tarkastus - Ø routasulattajien ja sähköjohtojen tarkastus - Ø nurmijätekaivon tyhjennys (ki, ka) - Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke) - Ø uusien asennettujen hautakivien tarkastus - Ø väenkokous - Ø talvilomaehdotukset - Ø Kellonummen Humbaur-peräkärryn (WUZ-227) katsastus joka toinen vuosi (koneiden huollosta vastaava ea-mies hoitaa)

Lokakuu	Ø vedet pois päältä hautausmaalla, kastelukannut pois. Tieto vesien poislaittamisesta myös hautatoimistoon -> nettiin. Tiedote vesien sulkemisesta pari viikkoa etukäteen porteille. Ø penkit pois hautausmaalta Ø biojäteasiat pois hautausmaalta Ø sankarihautausmaan havutus pyhäinpäiväksi, havut Kellikseltä Ø jänis/peuraverkot paikoilleen Ø aurasviitat paikoilleen Ø hautapaikkojen merkitseminen talveksi Ø hoitamattomien hautojen tarkkailu päättyy, valokuvaus lopputilanteesta (A – kuvat) (tarvittaessa tehdään jo syyskuussa, jotta saadaan hyvät kuvat) Ø hiekoitushiekkalaatikat takaisin paikoilleen Ø koulutussuunnitelman täydentäminen Ø varallaololistan tekeminen Ø hiekoitushiekkatilanteen tarkistaminen ja mahdollinen tilaaminen Ø pienkonehankinta Ø erotuskaivojen puhdistus ja tarkastus, kun huollot tehty (ke) Ø öljynerotuskaivojen puhdistus ja tarkastus (ka) Ø muistelupaikan tekeminen kirkon eteen Ø joulupuuron ajankohdan sopiminen ja tarjoilujen tilaus Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke) Ø uusien asennettujen hautakivien tarkastus, arkuhautapaikkojen ja palkittomien uurnahautapaikkojen kivien asennus päättyy lokakuun lopussa Ø ilmoitus hautatoimistolle, koska voi lopettaa tilaisuuslistan lähettämisen Kellonummen kappelin viheralueita hoitavalle urakoitsijalle Ø nurmikon leikkuukauden loputtua trimmerien akut ja laturit sisälle (ke) Ø metallijätelavan tyhjennys talveksi (ke) Ø sekajätepuristimen tyhjennys ennen talven tuloa (ka, ke) Ø sirottelut ja talvenajan suljettuna olleiden muistolehtojen hautaukset lopetetaan viikolla 43
Marraskuu	Ø kiitoskortti kausityöntekijöille Ø lopulliset kausityöntekijöiden listaukset ylipuutarhurille Ø kuusi sankarihaudalle heti itsenäisyyspäivän jälkeen, tilaus Kellikseltä (Markku kuljettaa) Ø tarvittavat määrät kynttilöitä ja roihuja sankarihaudalle eri joulukuun tapahtumiin Ø itsenäisyyspäivän seppeleen tilaus, ki puutarhuri hoitaa Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke) Ø uusien asennettujen hautakivien tarkastus, palkillisten uurnahautapaikkojen kivien asennus päättyy marraskuun lopussa Ø kivien asennuskauden päätyttyä muistomerkkisuunnitelmien vienti hautatoimistoon arkistoitavaksi Ø rajapinta (hautausmaat+siunauskappeli+hautatoimisto) Ø Kellonummen pakettiauton katsastus
Joulukuu	Ø Esmikon siivous kausityöntekijöiden tagi-numeroista Ø vesimittarilukemat HSY:lle joka kuukauden ensimmäinen arkipäivä (ki, ka, ke) Ø vuodenvaihteessa konekohtaisten tankkauslistojen vaihto ja polttoainemäärien kirjaaminen ylös (ke)

